...НУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

...УРЯАД ҮНЭН

...ряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 214 (12118)
1969 оной
сентябриин 12,
пятница

Сэн 2 мүнгэн

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ПРОГРАММА

Шэнэ программа... Тэрээн тухай хөөрэлдөөнүүд эхилһээр үнинэй. Шэнэ программын проект тунхаглагдажа, гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээд, манай ороной зарим һургуулинуудта туршалга хэгдээ.

Тимэ туршалганууд манайшье республикын зарим һургуулинуудта хэгдээ юм. Жэшээнь, Улаан-Үдын зургаадахи һургуулиин багшанар һүүлэй хэдэн жэлэй туршада шэнэ программаар хүдэлөө. Мүн нёдондо Улаан-Үдын аймагай һургуулинуудта нэгэдэхи классууд шэнэ программаар һураба. Шэнэ программаар хүдэлһэн лэ багшанар тэрэнине хуушанайхиһаа һураггүй дээрэ гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлнэ.

Тиихэдэ мүнөө жэлдэ республикымнай бүхы һургуулинуудта нэгэдэхи классайхид шэнэ программаар һуража эхилээд байна. Гэгээрэлэй министерство, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт болон Буряадай номой хэблэл хэрэгтэй номуудыень саг соонь хэблэжэ гаргаа. Ямарнууд номууд бэ гэбэл, Д. Д. Мижидон, Д. И. Бураев гэгшэдэй зохёоһон «Үзэглэл», К. А. Олзоевой «Букварь», Д. Д. Ошоровой буряад хэлээр дурадхаһан уншалгын ном, К. А. Олзоев, Л. Н. Раднаева гэгшэдэй найруулһан «Ород хэлэн» гэжэ ном һургуулинуудаар тараагдаба. Гадна тоо бодолгоор нэгэдэхи класста үзэгдэхөөр хараалагдаһан «Математика» (авторынь — М. И. Моро) гэһэн ном ород хэлэнһээ оршуулагдан хэблэгдээ. Нэрлэгдэһэн номууд бултадаа шэнэ программатай зохилдуулагдаһан байна.

Гэхэтэй хамта шэнэ программаар хүдэлжэ эхилһэн багшанарта туһаламжын материалнууд хэзээ хэзээнэйхиһээ хэрэгтэй болонхойнь мэдээжэ. Илангаяа буряад классуудта хүдэлдэг багшанарта методическа хэрэгсэлнүүд дуталдана.

Хэрбээ ород нэгэдэхи классуудта хүдэлхэ багшанар «Просвещение» гэжэ түбэй хэблэлһээ гараһан методическа заабаринуудые захижа асаруулха аргатай байбалнь, буряад багшанар тимэ аргагүй һууна ха юм. Юуб гэбэл, тимэ методическа заабаринуудай зариманайнь хэблэгдэжэ ядажа байхадань, нүгөөдүүлынь һаяхан лэ зохёогдожо байна гээшэ. Жэшээнь, нэгэдэхи класста буряад хэлээр яажа хүдэлхэ тухай Д. Д. Ошоровой методическа заабаринуудай зариманиинь байгша оной июлиин 18-да манай газетын хуудаһанда толилогдоо һэн. Тэрэнь тусгаар ном боложо гараха ёһотой байгаа. Теэд мүнөө хүрэтэр үшөө гараадүй байһаар.

Шэнэ программаар туршалганууд буряад классуудта урда тээнь хэгдээгүй байгаа. Тиимэһээ гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ, тобшолол хэхэ аргагүй һэн гэһэн шалтаг методистнар урдаа бариха бэзэ. Гэбэшье энэмнай хүндэтэй шалтаг бэшэ. Юуб гэбэл, республикын һургуулинуудта шэнэ программаар туршалганууд хэгдэдэг байһан гэжэ дээрэ хэлэгдээ һэн. Тиимэ болохолоороо, нэгэдэхи класста шэнэ программаар хүдэлхэ онол оньһонуудые шэнжэлхэ арга боломжо бии байгаа бшуу. Ород, буряад классуудта хүдэлхэдэ хэрэглэгдэдэг методическа онол аргануудай олон зүйлнүүдынь хоорондоо адлирхуу ха юм.

Яба хэзэбэшье нютагай хэблэлээр гараха ёһотой методическа заабаринуудай хүлеэһэн эзэдтээ хүрэхыень түргэдхэхэ шухала.

Гадна ахалагша классууд зарим предмедүүдээрээ шэнэ программада шэлжэн орожо захалһаар үнихэнэй. Жэшээнь, 1966—1967 онуудай һуралсалай жэлдэ табадахи классууд шэнэ программаар литература үзэжэ эхилээ һэн. Мүнөө жэлдэ долоодохи классһаа дээшэ литература шэнэ программаар үзэгдэхэ. Тиихэдэ зургаадахи классууд географяар, биологёор, бүхэдэлхэйн түүхээр, долоодохинхид — физикээр, химеэр, черченеэр, наймадахинхид — химеэр, арбадахинхид астрономеор шэнэ программада оробо.

Шэнэ программын зорилго юуб гэхэдэ, һурагшадай ухаан бодолые хүдэлгэжэ, үзэжэ байһан юумэеэ алишье талаһаань шэнжэлжэ, өөһэдтэнь тобшололнуудые хүүлэжэ һургаха шухала. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, багшын «жажалжа үгэһэн» мэдээсэлнүүдые юрэ хадуугаад ябаха бэшэ, харин һурагшад багшын хүтэлбэреэр өөһэдтөө эрдэм олохо гэжэ оролдодог болохо ёһотой.

Гэхэтэй хамта мүнөө сагта багшанар хэзээ нэгэтэ дээдэ гү, али дунда тусхай һургуулинуудта олоһон эрдэмээрээ «мунхижа» ябахагүй, харин үдэр бүри бэлиг шадабаряа мүлихэ гэжэ оролдохо болоно. Тиихын тула багшанар уншаха, һураха ёһотой бшуу. Һурагшадые һуралсалдань дурлуулжа, үдэр бүри шэнэ юумэ мэдэхэ гэһэн эрмэлзэл түрүүлхэ гээшэ урданайхидал хэшээлээ үгөөд лэ, дэбтэрыень шалгаад лэ ябаһандал бэшэ ха юм. Үдэр бүрнингөө хэшээлдэ творческоор бэлдэдэг байха, методическа шадабаряа ходол мүлижэ, уян нугархай болгохо гэһэн эрилтэ шэнэ программа багшанарай урда табина ха юм.

Гадна шэнэ программаар үхибүүдэйнгээ һуража эхилһэн үдэрһөө хойшо түрэлхидэй харюусалга бүришье дээшэлнэ. Ушар иимэһээ багшанар түрэлхидэй дунда ябуулха хүдэлмэреэ бүри хурсадхаха уялгатай болоно. Түрэлхидэй дунда педагогическа эрдэм дэлгэрүүлхэ гээшэ мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ шухала болоод байна бшуу. Нэн түрүүн шэнэ программа тухай, тэрэнэй зорилго, эрилтэнүүд тухай түрэлхидтэ ойлгуулха хэрэгтэй ааб даа.

Мүнөө һуралсалай жэлдэ, манай агууехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн гүйсэхэеэ байһан жэлдэ, шэнэ программада үргэн ниитээр орожо эхилһэмнай гүнзэгы удхатай. Юуб гэбэл, В. И. Ленин гэгээрэлэй асуудалнуудта хододоо анхаралаа хандуулдаг байһан ха юм. Бүри 1920 ондо комсомолой гурбадугаар съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Ильич коммунизмда һурахыень залуушуулые уряалһан байдаг. «Бидэндэ хооһон хадуулган хэрэггүй, — гэжэ Ильич тэрэ съезд дээрэ хэлээ һэн, — харин һуража байһан хүн бүхэнэй бодолые хүгжөөхэ ба тон шухала эрдэм мэдэрэлээр хуяглаха хэрэгтэй...».

Одоо шэнэ программын зорилго агууехэ багшын һанал бодолые бодотоорнь бэелүүлхэ гэһэн бэшэ аал? КПСС-эй XXIII съездын болон бусад партийна, гүрэн түрын шиидхэбэринүүд дотор дүрбэн тэгшэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ зорилго бидэнэй урда табигдана ха юм. Энэ зорилго бэелүүлхын тула багшанар эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ уялгатай.

Таряа хуряалга, силос даралга Хэжэнгын совхоздо түлэг дундаа оронхой. Эдэ шухала ажалай алинданьшье эрхим һайнаар хабаададаг жолоошодой нэгэн Борис Батоцыреновые энэ зураг дээрэ харанат. Табадахи жэлээ автомашина жолоодожо ябаһан энэ залуу хүбүүн хэзээ хэзээнэйхиһээл һаа оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа, үдэрэйнгөө даабари хододоо зуу гаран процентээр дүүргэнэ.

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

ХАБАЯА ХАРУУЛНА

ИВАЛГА. Эндэхи туршалга-үйлэдбэриин ажахын механизаторнууд шэнэ ургасаяа түлэг хуряажа байна. Доодо-Ивалгын отделениин центрһээ урагшаа нэмжыһэн үргэн ехэ тарялангай дундуур хэдэн комбайн тооһо татан ябахань харагдана.

— Энэ жэлэй эрхэ байдалда даншье шамарлахаар бэшэ ургаса абтана, — гэжэ тус отделениин агроном Борис Цыдыпов мэдүүлбэ. — Һаянай хадагдаһан шэниисын гектар бүриһөө 10 центнер хүрэтэр ургаса хуряагдана.

Хүдэлжэ байһан эдэ дүрбэн комбайнда дүтэлжэ ерэхэдэ, набтараар ургаһан таряае доогуур, сэбэрээр хадажа ябаһаниинь элихэн.

Түрүүшын комбайнда униинэй комбайнер, коммунист Михаил Дмитриевич Перевалов ябана. Энэ комбайнер ажахы дотороо жэлһээ жэлдэ эрхимлэжэ гарадаг, Москва хото ошожо, ВДНХ хараһан.

Хажуудань зэргэлээд тооной мүн лэ эрхим комбайнернуудай нэгэн Жамсаран Жапович Дашинимаевай комбайн шэниисын залаануудые үрэбхин ябана.

Дүршэл шадабари ехэтэй эдэ хоёр комбайнерай дэргэдэ хоёр залуушуул — Бальжир Бадмацыбиков, Нимадоржи Будаев гэгшэд ажаллана. Залуушуул баһал дүрөө үгтэхөөр бэшэ хэбэртэй.

Набтарханаар, шэнгэнээр ургаһан таряае заашье гээлтэдэ оруулангүй хуряахань бэрхэтэй. Теэд эдэ комбайнернууд машинаа һайса заһажа, тааруулжа, сэбэрээр хадахые оролдоно.

—Эй, Толя, утэр наашаа! Бункер дүүрээ,— гээд, Нимадоржи Будаев автомашинын жолоошониие дуудаба.

Уданшьегүй алтан шаргал шэниисэ автомашинын кузов руу гоожобо. Ашаанһаа һулараһан комбайн ульгамханаар урагшаа дабшажа оробо.

Комбайнуудһаа гараһан таряа зөөдэг гурбан автомашина хойно хойноһоо гүйлдэнэ. Эрхим сортын үрэһэнэй таряан хурлагдажа, Ивалгын центрэй складта зөөгдэнэ.

Тэрэ складта асарагдаһан таряан удаан хэбтэнгүй, элдэб оньһото машинанууд соогуур гаража сэбэрлэгдэнэ.

Үдын наранай шараха үсэр газаа зохид дулаан болошоно. Комбайнууд үрдилдэһэн мэтэ хойшо урагшаа табилуулна. Тэдэнэй хажуугаар автомашинанууд харагдаад лэ ябашана.

Доодо-Ивалгын отделени үнгэрһэн хабартаа 904 гектарта шэниисэ тариһан юм. Тэрэнь бүхыдөө шахуу һайн сортын хадаа үрэһэндэ хаагдана.

Түрүүшын 160 гектар шэниисэ хуряагдаба.

—Таряан хүсэд эдеэшээ. Узуур дээрэнь удаан байлгахаар бэшэ. Тиимэһээ бидэнэр ороохо таряагаа эгээн богони болзорто хуряажа абахые хүсэнэбди,—гэжэ агроном нүхэр Цыдыпов хөөрэбэ.

Комбайнай, автомашинануудай хүнхиноон үглөөнэй эртэһээ үдэшын боро хараан болотор замханагүй.

В. ГАЛДАНОВ.
Доодо-Ивалга.

...УРУЗАЯА ХУРЯАЖА ДҮҮРГЭЭ

...Баргажанай сов...ерта кукуруза та... Газарыень уһалһа...ураһанэй ашаар ку...са муу бэшэ бай...

...һүүл багаар эдэ...аа хуряажа заха...дэлмэридэ 7 ком.... Силосэй ком...агүй ябуулагдажа, ...ын үдэртэ бүхы ...хуряажа дүүргэбэ. ...дөө 5560 тонно һайн шанартай силос цемент ханатай траншейнүүд соо даргдаа.

Кукуруза хуряалгада комбайнер Владимир Молчанов эрхимлэжэ гараа. Тэрэ үдэр бүрингөө даабари 2—2,5 дахин дүүргэжэ ябаа. Мүн шофернууд оролдосотойгоор ажаллаа. Тэдэнэрэй дундаһаа совхозой жолоошон Георгий Ефимович Зверьковые тэмдэглэхээр. Тэрэшэлэн Баргажанай АТП-гэй шофер Василий Плеханов ГАЗ-51 автомашнаараа үдэртөө 50 тонно хүрэтэр кукурузын набша намаа зөөһэн байна.

Ингээд совхозой механизаторнууд куузику, хартаабха хуряажа, холимол силос даража захалхаяа байнхай. Энэ жэлдэ куузику һайнаар ургаа, гектарай адагынь 250 центнер ургаса хуряагдахаар хараалагдана.

Ж. ГАРМАЕВ.
Баргажанай аймагай үйлэдбэриин управлениин начальнигай орлогшо.

...ЭДЭЙ ҮҮСХЭЛТЭ АЖАЛ

...гай Пограничнэ ...мой секретарь ...тай хөөрэлдэхэ... ...нэ үбһэ тэжээл ...тулюурхан даа. ...20 мянган центнер ...гаран центнер си.... Тэжээл бэлэд...р. Калинишнын ...пенсионер үб...алгын эхинһээ ...эр ажаллаһаар. ...үүсхэл һайтай ...Тэдэнэр мүнөөшье ...эрэ байха. Тэндэ ...эдэ бэрхэ үб...ты» гэжэ захяа

...6-най наратай ду.... Калинишна тос...гай модотой хя...хадамнай, ни...мын харагда...р, аяар холо, ...ад хэдэн олон ...ожо харагдаха ...ь шэнэхэн һур...р хорёологдон...озой һаалиин

...урдаһан нарии...н багта дүрбэн ...ажаллажа яба...

..., үбгэд-үбһэшэдэй ...тэй хамта яба... экономист Алек... Гомбожапов заа...нүүд пенсионер...ын аша гээшэ. ...гэдэ ошожо, тэ...н мэндэшэлэлсэнэбди. Ажал хүдэлмэри, ажабайдал тухай һонирхоходомнай, хөөрүү сайруу үбгэд тон дуратайгаар бидэнэй асуудалда харюусабад.

Эдэ дүрбэн морин хажууршадай гурбаниинь пенсионер: Степан Степанович Прокопьев —69 наһатай, нүгөө хоёрынь—Георгий Васильевич Овсянкин, Иннокентий Васильевич Малыгин — наһаар нэгэ бага доогууршье һаа, жараяа һайса дабанхайнууд. Дүрбэдэхинь— Гавриил Николаевич Черепанов, баһал табяад наһанай хүн, совхозой эрхим хонишодой нэгэн. Тээ саанань, сабшалангай хирхаг, ой, бургааһанай заха газараар үбгэн пенсионер Шагей Шагеевич Савельев гар хажуураар үбһэ сабшажа ябана.

— Манай звено анхан удаа 12 хүнһөө бүридэһэн юм. Бидэ табанһаа бэшэмнай һургуулиин шабинар һэн. Тэдэнэйнгээ һургуулидаа ороходонь, бидэ үбгэд үлөөд лэ ажаллажа байнабди. Сабшахашье газарнай иигэд гээд барагдахань,—гэжэ звеное даагша үбгэжөөл Георгий Васильевич хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Үбһэ хуряалга эхилһэнһээ хойшо 700 центнер һайн шанартай тэжээл бэлдэжэ һүрилөөд тушаагаабди. Мүнөө үшөөл 250—300 центнер үбһэн сабшагдаад, хуряагдажа байна. Ногооной ургаса даншье бирагүй байгаа. Энээхэн газарһаа нёдондо 447 центнер абаа һэмди. Мүнөө миил 220 центнер гараал даа. Ургасын муу байһан тула сабшалангай хирхаг, ой, бургааһанай соорхой, забһар үлеонгүй хиргаха болонобди. Совхозойнгоо мал һүрэгые тэжээлээр хангахын түлөө иигэжэл оролдонобди,— гэжэ үбгэд хөөрэнэд.

Ажаһуудал, эдеэ хоолой хангамжын талаар асуухада, «ямар ядалан бидэндэ байхаб! Үдын хоолой мяха, талха совхознай үгэдэг. Үдэшэ, үглөөгүүр гэртэхи эдеэн дээрээ байдагбди»— гэжэ хүхюунээр харюусаба.

Тус отделениин эхин парторганизациин секретарь нүхэр Коломинтой хөөрэлдэхэдэмнай, гансашье эдэбхитэй үбһэшэд-үбгэд тухай бэшэ, бусад олон пенсионер наһатайшуулаа магтана. Тэдэнэй хабаадалсахагүй ажал үгы шахуу гэжэ тэрэ хэлэнэ. Таряанай тоог дээрэ, барилга заһабарилгыншье ажалда пенсионернүүд тон эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Үри хүүгэдэйнгээ гарые гансагада, хүлыень дүрөөдэ хүргэһэн, аша гушанараа үзэһэн—эдэ урагшатай, урма зориг ехэтэй, хүдэр сарюун үбгэд нютагайнгаа хүн зондо хүндэтэй. Иимэ һайхан сэдьхэлтэй үбгэдтэ ажалай амжалта хүсэн, ута наһа, удаан жаргал хүсэжэ бусаабди.

Д. ЦЫБЕНОВ.
манай тусхай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн гарһаа — звеное даагша Г. В. Овсянкин, үбһэшэд И. В. Малыгин, С. С. Прокопьев, Г. Н. Черепанов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТЕЛЕВИДЕНИИН АСУУДАЛААР БҮХЭСОЮЗНА ЗҮБЛӨӨН

Үсэгэлдэр манай республикын нийслэл — Улаан-Үдэ хотодо радио-дамжуулгын ба телевидениин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй зарлаһан Бүхэсоюзна зүблөөн эхилбэ.

Телевизионно дамжуулгын «Орбита» гэжэ бүхэсоюзна системын хүдэлмэридэ хабаатай асуудалнууд зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхээр табигданхай.

Энэ зүблөөндэ «Орбитын» программа дамжуулан абадаг манай ороной 32 городой түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо холын хойто болон зүүн зүгэй Норильск, Магадан, Мурманск, Дунда Азиин, Семипалатинск, Алма-Ата, манай хүршэ Эрхүү, Шэтэ болон бусад городуудай түлөөлэгшэд хабаадалсана.

Мүн аха дүү Монголой Арадай Республикын радио ба телевидениин түлөөлэгшэд ерэнхэй.

КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **А. А. Бадиев** зүблөө нээхэ зуураа, партиин обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө ерэһэн хүндэтэ айлшадые халуунаар амаршалба.

Радио-дамжуулгын ба телевидениин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй гэшүүн, нютагай дамжуулгын главна редакциин главна редактор нүхэр **В. П. Муравьев** зүблөөнэй үмэнэ табигдаһан зорилгонууд тухай тогтоо.

«Орбита» системын III кварталай хүдэлмэриин дүнгүүд ба IV кварталай дамжуулгын түсэб тухай Центральна телевидениин программа зохёодог главна редакциин главна редакторай орлогшо **В. С. Магидов** элидхэл хэбэ.

СССР-эй хэлхеэ холбооной министерствын техническэ управлениин таһагые даагшын орлогшо **В. А. Вахромеев** «Орбита» системые техническэ талаарнь хангаха хараа түсэбүүд тухай сугларагшадта элидхэбэ.

Центральна болон нютагай дамжуулгын телевизионно программа тааруулан зохёохо асуудалнуудта гүрэнэй комитедэй нютагай дамжуулгын главна редакциин таһагые даагша **В. В. Манион** гэгшын элидхэл зорюулагдаһан байгаа.

Һүүлээрнь элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилбэ.

Зүблөөн хүдэлмэреэ мүнөөдэр үргэлжэлүүлхэ.

...СПС-эй ПЛЕНУМ

...10-да Москвада ...ын болоно дүүрэбэ. ...түрэһөөр 100 жэлэй ...заводууд, фабрика...низацинуудай кол...ай социалис уялга...тухай асуудалые ...гшад зүбшэн хэл...

...хүндэлэлдэ дэлгэр...ород болон тосхонуу...ладые хабаадуулан, ...арадай мүрысөөн ...идхэл дотор, мүн ...үгэнүүд дотор ...промышленна пред...үдөө ажахын кол...ад оролдолго тү...ай даабаринуудые ...дүүргэлгэдэ зорюу...хүнүүд Ленинэй ...ажалай шэнэ ам...тахые эрмэлзэнэ.

...элидхэлгэдэхи ду...гдэжэ, ойн хүн...дые амжалтатай...эргэтэ туһалха ду...лагдаа.

...КПСС-эй ЦК-гай ...гэшүүн, ВЦСПС-эй ...Шелепин үгэ хэ...

Пленум нэгэн дуугаар тогтоол баталан абаа. Тэрээн соонь социалис мүрысөөе хүтэлбэрилхэ хэрэгые сааашадань һайжаруулха талаар профсоюзуудай эмхинүүдэй хүдэлмэриин үргэн, тодорхой түсэб хараалагданхай.

Промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной, барилгын, худалдаа наймаанай, колхоз, совхозуудай болон эмхи зургаануудай коллективүүдэй дунда КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй Ленинэй ойн хүндэлэлэй грамота абаха эрхэ олохын түлөө, харин тиихэдэ хүдэлмэришэд, колхознигууд, арадай ажахын мэргэжэлтэд, ниитын организацинуудай хүдэлмэрилэгшэд болон наука ба культурын ажал ябуулагшадай дунда — «Габьяата ажалай түлөө» гэһэн ойн медаль абаха эрхын түлөө тэмсэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхыень профсоюзуудай организацинуудта зүбшөөгдөө.

Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэхын тула социалис мүрысөөнэй тугые бүри өөдэнь үргэхыень, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхыень, продукциин шанар һайжаруулхыень город болон хүдөө тосхонуудай бүхы ажалшадые ВЦСПС-эй пленум уряалаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегаци Вьетнамай Демократическа Республикада сентябриин 6-һаа 10 болотор байгаа. Делегаци нүхэр Хо Ши Миниие хүдөөлгэндэ ерэһэн юм.

ДРВ-дэ байха зуураа, советскэ партийно-правительственна делегаци Вьетнамай ажалшадай партиин, Вьетнамай Демократическа Республикын хүтэлбэрилэгшэдтэй үнэн зүрхэнэй хөөрэлдөө хээ гээд коммюнике соо хэлэгдэнэ.

Коммунис байгуулалтада, тэрэшэлэн СССР-эй гадаадын политическэ ябуулганууд тушаа Коммунис пар-

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИИН ДРВ-дэ БАЙҺАН ТУХАЙ

тиин, Советскэ правительствын бэелүүлжэ байһан хэмжээ ябуулганууд тухай партийно-правительственна делегаци вьетнам нүхэдтөө хэлэжэ үгэһэн байна.

Партийно-правительственна делегаци вьетнам арадта эсэргүүгээр американ империалистнуудай һүжэрөөһэн эзэрхэг түримхэй дайе шууд сэхээр буруушаажа, тэмсэлдэнь, Хойто Вьетнамда социализм байгуулгадань, Зүүн хубияа сүлөөрүүлгэдэнь ба эхэ ороноо амгалан ёһоор нэгэдүүлхэдэнь вьетнам арадта шухала хэрэгтэй туһаламжа ба дэмжэлгые хүргэжэ үргэлжэлхэ байһанаа баталан гэршэлээ. Советскэ Союз Урда Вьетнамай сүлөөрэлгын национальна фронтын, Урда Вьетнамай Республикын саг зуурын революционно правительствын зохёоһон дэлгэрэнгы программые дэмжэнэ, тиигээд Вьетнамда эзэрхэг түримхэй дай зогсоохые, Урда Вьетнамһаа США-гай болон тэрэнэй туһамаршадай бүхы сэрэгүүдые үгэ дуугүйгөөр гаргахыень Холбоото Штадуудай үмэнэ шууд сэхэ эрилтэ табина; Холбоото Штадууд вьетнам арадай национальна гол эрхэнүүдые хүндэлжэ, өөрынгөө хэрэгые гадаадын хамааралсалгагүйгөөр өөрөө шиидхэхэ эрхые Урда Вьетнамай хүн зондо олгохо ёһотой.

Коммюнике соо хэлэгдэһэнэй ёһоор, вьетнам нүхэдүүд ороноо абархын түлөө американ империалистнуудта эсэргүү тэмсэлдээ вьетнам арадай түйлаһан томо илалтанууд тухай мэдээсээ, США-гай засаг түрынхидэй мэхэ гохые элишэлэн харуулжа, ороноо абархын тула түгэс илалта түйлаха хүрэтэрөө США-гай империалистнуудта эсэргүү тэмсэлээ вьетнам арадай үргэлжэлүүлхэ хүсэл зоригтой байһые баталаа.

Америкын эзэрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү, ороноо абархын түлөө тэмсэлдэ, тэрэшэлэн Вьетнамай Демократическа Республикада социализм байгуулгада вьетнам арадта бүхы талын туһаламжа хүргэһэн, хүргэжэ байһан Советскэ Союзай Коммунис партида, правительствада, арадта Вьетнамай хүтэлбэрилэгшэд халуун баярые хүргөө.

Хөөрэлдөөн үнэн сэдьхэлэй, совет болон вьетнам арадуудай аха дүүгэй хани барисаанай, дайшалхы һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда үнгэрөө.

СОВЕТСКЭ ПАРТИЙНО-ПРАВИТЕЛЬСТВЕННА ДЕЛЕГАЦИ НЮТАГАА БУСАБА

ХАНОЙ. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин толгойлогшотой советскэ партийно-правительственна делегаци сентябриин 10-да Ханойһоо нютагаа бусаба. Делегаци Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гай Түрүүлэгшэ, ДРВ-гэй президент нүхэр Хо Ши Минииие хүдөөлүүлгэдэ хабаадаһан байна.

Аэродром дээрэ делегациие Чыонг Тинь—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитедэй Түрүүлэгшэ, Фам Ван Донг—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министр, Во-Нгуен Зап—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо, национальна оборонын министр, Нгуен Зуй Чинь—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр, Ле Тхань Нги—ПТВ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ДРВ-гэй премьер-министрэй орлогшо болон бусад тушаалта хүнүүд үдэшөө.

Советскэ партийно-правительственна делегациин хүндэлэлдэ аэродром дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаа.

Советскэ партийно-правительственна делегаци вьетнам ажалшадай партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Ле Зуанда, ДРВ-гэй Национальна суглаанай саг үргэлжын комитедэй түрүүлэгшэ Чыонг Тиньдэ, ДРВ-гэй премьер-министр Фам Ван Донг гэгшэдэ самолёдһоо телеграмма эльгээгээ.

Эдэ гэшүүдэл, һаналалай үнэр... нүүдтэ советскэ партийно-правительственна делегацида анхаралтайгаар хандаһанайтнай түлөө таанарта, вьетнам бусад нүхэдтэ үнэн зүрхэнэй баярые хүргэнэбди гээд телеграмма соонь хэлэгдэнэ. Совет болон вьетнам арадуудай хоорондохи аха дүүгэй һаналаа нэгэдэлгэ, хани барисаан саашадаашье хүгжэхэ, бэхижэхэ байһандань этигэнэбди.

РАЙКОМУУДЬАА МЭДЭЭСЭНЭ:

ЗЭДЭ. «Октябрьский» совхозой парткомой эхин организацинуудайнгаа хүдэлмэрние ямараар ударидадаг тушаа КПСС-эй райкомой бюродо харагдаба. Тус совхозой партийна комитедэй зүгһөө эхин организацинуудай ажал хэрэгые хүтэлхэ хэрэгтэ, коммунистнуудай үүргэ харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар шанга эрилтэ табигданагүй гэжэ бюро дээрэ тэмдэглэгдээ.

Гадна, ажахын 3-дахи отделенидэ, МТМ-гэй болон управлениин партийна эхин организацинуудта партийна суглаанууд саг болзор соогоо үнгэргэгдэдэггүй байгаа. Энээнтэй хамта, коммунистнуудые үйлэдбэриин һалбаринуудта зүбөөр хубаарилха асуудал анхарагдаагүй байба. Совхозой партийна организацида 106 коммунист тоологдодог аад, тэдэнэй ойройдоол хорёодынь мал ажалда хүдэлнэ. Мүн үйлэдбэриин участогуудта партийна болон партийна-комсомолой бүлэгүүдэй эмхидхэгдэдэггүй байдаг тушаа райкомой бюро заагаа. Эдэ дутагдалнуудые усадхахын тулада шухала хэмжээнүүд хараалагдаба.

Г. БАДМАЖАПОВ.
КПСС-эй райкомой инструктор.

* * *

БАРГАЖАН. Партиин райкомой бюро дээрэ ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэхэ тушаа асуудал харагдажа, энэ хүдэлмэри илангаяа Карл Марксын, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудта Аргадын, Хурамхаанай совхозуудта хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэжэ байһаниинь тэмдэглэгдээ. Зарим ажахынууд ажалай түлөөһые гуримшуулаагүй, тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадагшадые урмашуулхын тулада хэмжээнүүдые хараалаагүй байгаа.

Эдэ бүгэдэ дутагдалнуудые элирүүлжэ, КПСС-эй райкомой бюро адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүхы зоной хүсые элсүүлхэ, ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаа. Хүдэлмэриин халуун хаһада аймпотребсоюзай правлени, культурын таһаг болон аймагай бусад организацинууд зоной эрилтые хангаха талаар горитой хүдэлмэри ябуулхаар уялгалагдаа.

* * *

МУХАР-ШЭБЭР. Аймагай предприятинуудта партийна эхин организацинуудай тоосоото-һунгалтын суглаанууд боложо байна. Һаяхан автотранспортна предприятида тиимэ суглаан үнгэржэ, эндэхи коммунистнууд партбюрогой секретарь нүхэр В. Ф. Филатовай тоосоото элидхэл зүбшөөд, ажалайнгаа дутуу дундануud тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэлдөө. Ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна бюро анхарнагүй гэжэ коммунистнууд шүүмжэлбэ. Мүн нүхэдэй сүүдэй эхэнэрнүүдэй соведэй хүдэлмэрине партийна организаци һулаар ударидана гэжэ суглаан дээрэ элирхэйлэгдээ.

ГУРБАН ШУХАЛА АСУУДА[Л]

◆ **Коммунистнууд үйлэдбэриин шиидхэхы хүсэн.**

Ажалай түрүүшүүлые партиин зэргэдэ жагсааха.

Залуу коммунистнуудые һайнаар хүмүүжүүлхэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ партиин зэргэдэ жагсааха, залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ тухай асуудал партийна организацинуудай гол анхаралда байдагынь мэдээжэ. Тиимэһээл партиимнай эмхинүүдтэ коммунистнууд олошоржо, партийна хүдэлмэриин нүлөөн үргэдэнэ. Тэдэнэр ажахын болон политическэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоно гээшэ.

Энэ талаар КПСС-эй Октябрьска райкомой ябуулдаг хүдэлмэридэнь һайн жэшээнүүд бии гэжэ тэмдэглэхээр. Һүүлшын жэлнүүдтэ партиин райком партийна организацинуудай секретарьнарай дунда семинар үнгэргэхэдөө, гансашье партийна эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ асуудалнуудые зүбшэнэ бэшэ, харин хэдэн дахин тусгаар асуудал харагдажа, партиин гэшүүнэй уялганууд тухай, партида абалга болон залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлгэ тушаа тодорхойгоор хэлсэгдэһэн байха юм.

Энэ оной январь һарада партийна эхин организацинуудай, мүн цехүүдэй парторганизацинуудай нэгэ үдэрэй семинар зарлагдажа, тэрээндэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Чукаев элидхэл хэһэн. Хүнүүдые партида абахада ямар хүдэлмэри хэгдэхэб, залуу коммунистнууд яажа хүмүүжүүлэгдэхэ ёһотойб гэһэн асуудал зүбшэгдөө һэн.

Партида ороһон уладай дунда, мүн ажалай түрүүшүүлэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнэб гэжэ партиин райком саг үргэлжэдөө һонирхоно. Залуу коммунистнуудта партиин Уставай ёһо гуримууд ойлгуулагдажа байдаг. Тэрэнэй хажуугаар ерээдүйдэ партида ороxo хүнүүдэй, илангаяа үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дунда горитой ажал эмхидхэгдэдэг болоо. Хүмүүжүүлгын асуудалнуудаар партийна эхин организацинуудай, цехүүдэй парторганизацинуудай секретарьнар хэдэ дахин зүблөөндэ хабаадаһан байна.

Промышленна предприятинуудай партийна организацинууд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулхадаа ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Мүнөө үедэ түрүүшүүл коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байна. Тусхайлан хэлэхэдэ, ударнигуудай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө арба гара мянган ажалшад мүрысэнэ.

Үйлэдбэри дээрэ хүдэлдэг түрүүшүүл партиин зэргэдэ олоороо жагсажа, районно партийна организацие бэхижүүлнэ, предприятинуудай партийна организацинууд коллектив бүхэндөө политическэ хүдэлмэри нүлөөтэйгөөр ябуулжа, табан жэлэй түсэбые болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө бүхы ажалшадай хүсые һайнаар элсүүлжэ байнхай. Һүүлшын хоёр жэлэй хугасаа соо Ленинэй ордента мяха-консервын комбинадай партийна организаци 33 коммунистнуудаар олошороо. Тэрэнэй тоодо 23 ажалай түрүүшүүл партида абтаһан. Тэрэшэлэн нарин-сэмбын фабрикын, гэр байра барилгын комбинадай, 7-дохи СМУ-гай түрүү ажалшадай зэргэһээ коммунистнууд болоһон улад олон.

Үшөө нэгэ жэшээ харабал, районой шэнэ предприяти болохо ПОШ фабрикада 1964 ондо ойройдоол 17 коммунист тоологдодог һэн. Теэд партийна организациин коллективтэ партийна эмхидхэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг болоһонойнь ашаар түрүү хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа олон хүнүүд партида орожо, парторганизацинь зуугаад гэшүүд, кандидадуудтай болоо. Партида ороһон залуу коммунистнуудай дундаһаа нооһо угаагшадай бригадын бригадир Ю. К. Золтоева, фабрикын ажалшан, коммунис ажалай ударник И. П. Зайков, слесарь В. В. Ступин болон бусад ажалдаа шалгаржа ябадаг. Нарин-сэмбын фабрикын ажалшан Дарья Касьяновна Тумурова Ленинэй орденоор шагнагдаһан байгаа. Тэрэ мүнөө партида ороод, өөрынгөө дүй дүршэлые залуушуулда дамжуулан үгэжэ байдаг. Мүн энэ предприятиин, коммунис ажалай ударнигууд Д. Д. Разуваева, Е. А. Савельев, Г. И. Шадрина гэгшэд коммунистын нэрэ хүндые арюунаар сахижа, даалгабаряа үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Тэдэнэр ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. 7-дохи СМУ-гай комсомол-залуушуулай бригадын бригадир В. К. Масеев, модошо дархашуулай бригадир В. М. Нечаев гэгшэд партийна организацингаа эдэбхитэй коммунистнууд гэгдэдэг.

ЭНЭЭНТЭЙ хамта партида ороһон хүнүүдые ажал хэрэгтээ жэшээ харуулжа, зоной дунда түрүү ябахаар хүмүүжүүлхэ тээшэ партийна организацинуудай нангин уялгань болоно. Илангаяа залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар КПСС-эй Октябрьска райком ехэхэн хүдэлмэри ябуулдаг болонхой. Тэдэнэр түрүүшынгээ үдэрһөө эхилээд партийна ажабайдалтай танилсана, һуралсалда хабаадажа, политическэ эрдэм болбосороло о дээшэлүүлнэ. Жэшээлхэдэ, районой томохон предприяти—мяханай комбинадай парткомой дэргэдэ залуу коммунистнуудай һургуули ажаллажа эхилээ. Тэрэ үеһөө хойшо КПСС-эй райком партиин гэшүүндэ кандидадуудые райкомойнгоо дэргэдэ эмхидхэгдэһэн һургуулида суглуулжа, хэшээлнүүдые үнгэргэдэг болоо һэн. Тиигэжэ тэдэ һургуулинуудта жэл бүри 80—100 хүн хабаададаг болоһон. Нёдондо залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ районно һургуулида зургаан хэшээл үнгэргэгдэһэн байна. Тэдээндэ райкомой секретарьнар, таһагые даагшад, инструкторнууд элидхэл, хөөрэлдөө үнгэргэһэн. Мүн КПСС-эй горкомой хүдэлмэрилэгшэд партийна эмхидхэлэй асуудалаар хэшээлнүүдые хэһэн байха юм.

Тиихэдэ мяханай комбинадта залуу коммунистнууд табан һургуулида заалгаа. Эндэ партийна эхин организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэри тухай комбинадай парткомой секретарь нүхэр Ю. В. Шитиков, партийна суглаанууд тухай КПСС-эй райкомой инструктор З. Н. Минеева гэгшэд элидхэл хээ. Табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд гэһэн асуудалаар комбинадай директор нүхэр Горобец хэшээл үнгэргөө.

Һонирхолтой лекци, элидхэлнүүдые бэлдэхэдэ, залуу коммунистнууд хэшээлнүүдтээ эдэбхитэйгээр хабаадажа, партиингаа политикатай, парти дотор эмхидхэгдэдэг хүдэлмэритэй гүнзэгыгөөр танилсана.

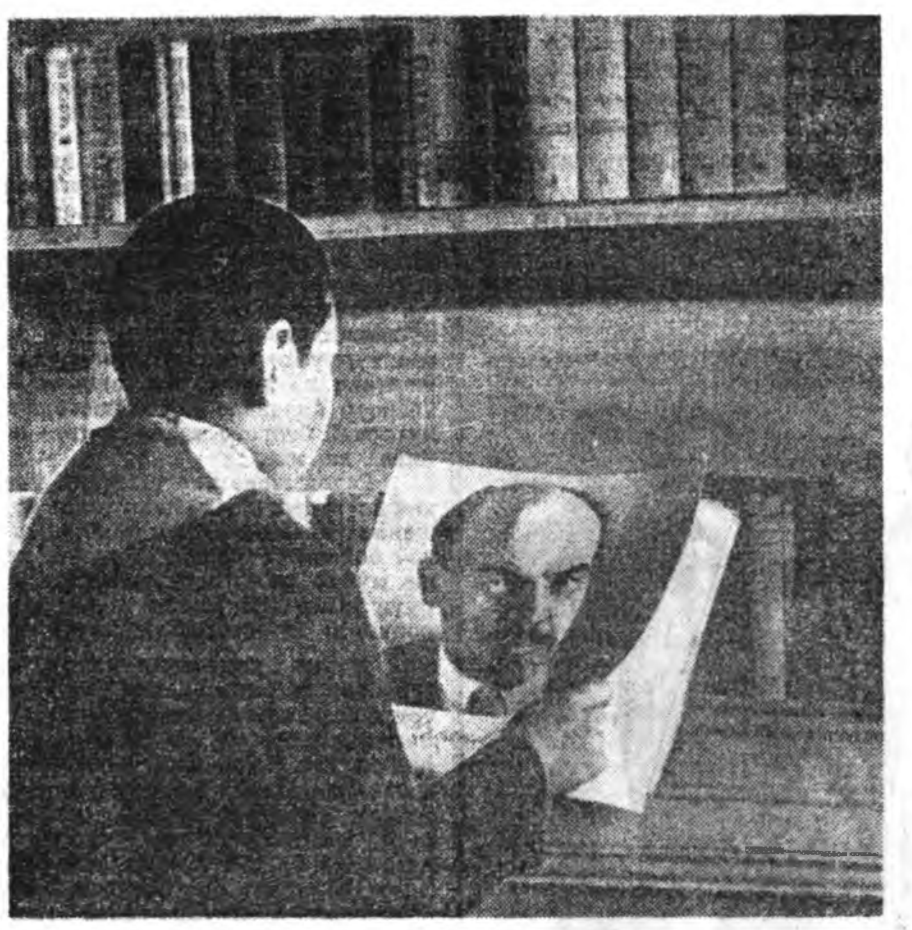
Залуу коммунистнууд гансахан эдэ хэшээлнүүдтэ ябажа, партийна хүдэлмэритэй танилсана бэшэ, харин ондоо һуралсалнуудта хабаададаг. 1968 ондо партида абтаһан зуу гаран хүнүүдэй 28-ниинь үдэшын һургуулида, техникум болон институтда һураа. Дала гаранинь партийна гэгээрэлэй һуралсалда ябажа, марксизм-ленинизмын теорие шудалһан байна.

Олонхи партийна организацинууд партийна суглаануудтаа коммунистнуудай Уставай журамые ямараар сахидаг, тэдэнэй партийна даалгабаринуудые хэр зэргээр дүүргэдэгые хэлсэдэг. Илангаяа ПОШ фабрикын партийна организаци залуу коммунистнуудта хододоо даалгабари үгэжэ байдаг. Парторганизациинь бюродо залуу коммунист нүхэр Исаковай тоосоон шагнагдаа. Тэрэ комсомолой организацие ударидажа байна. Энээнһээ гадна, үйлэдбэриин һалбаринуудые даажа байдаг коммунистнууд партида ороһон хүнүүдэй ажалдань хододоо туһалжа, тэдэниие жэшээтэ хүдэлмэришэн болгохые оролдоно.

Залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үшөө ямар һайн арга байнаб гэбэл, сугтаа хүдэлжэ байгаад, хүнүүдэй партида ороходонь зууршалга үгэһэн коммунистнууд тэдэнэйнгээ түлөө харюусадаг гээшэ. Тэд[энэр] ажалшадые партида ор[о]... тавтай танилсуулна, п[ро]граммые тайлбарилан... Тусхайлхада, мяхана[й]... та хүдэлдэг коммуни[стнууд]... ников сугтаа ажалл[адаг]... —М. А. Закутько, А. ... Л. И. Симонова гэгш[эд]... да зууршалаад, тэд[энэй]... дэлмэридэ туһалһан, ... гуримтай танилсуул... Мүнөө тэрэ залуу ... дай ажал хэрэгээр ... һонирхожо байдаг. ... гай модошо дархан ... вай партида ороход... нистнууд М. Истоми[н] ... рилов гэгшэд зуурша[ад]... хэртэйгөө ходо хөөр[элдэжэ]... лаарнь һонирхожо бай[даг].

Партиин зэргэдэ ж[агса]... һан хүнүүдые ... олон янзын арга дүр... хэ гээшэ партийна ... нуудай шухала уялг[а]... хадаа гансаханшье ко[ммунистну]... дай бэшэ, мүн бүхы ... үйлэ хэрэгтэ һайнаа[р]... социалис мүрысөөндэ ... гээр хабаадаха, В. И. [Ленинэй тү]... рэһөөр 100 жэлэй ал[да]... жалтаар угтаха хэ[рэг]... той туһа болоно.

А. ПЕТ[...]

Багдарин тосхоной библиотекэдэ В. И. Ленинэй номуудай таг һаяхан нээгдэбэ.

Зураг дээрэ: пионернүүд Ленинэй номуудай дэргэдэ.

В. ЧУНАВЛЕВАЙ фото.

АИМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ХУУДАҺАНУУДҺАА

„ВПЕРЕД“:

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо мүнөө хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгын гурбан пункт хүдэлнэ. Тус ажахын мэргэжэлтэд, техник-үрэжүүлэгшэд хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ августын 16-най үдэр эхилһэн байгаа. Һүүлэй мэдээнэй ёһоор, эндэ 600 гаран хонид үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али хараалагдаһан түсэбэйнь гурбанай нэгэ хуби дүүргэгдэбэ. Хонишод Ханда Цыдендоржиева, Дугаржап Эрдынеев, Цыденжап Базаров гэгшэдэй адуулдаг һүрэг һайнаар таргалһан байха юм. Тиимэһээ техник-үрэжүүлэгшэд Тамара Базархандаева, Анатолий Дондуков, Александр Сокорев гэгшэд үрэжүүлгынгээ хүдэлмэри һаадгүйгөөр ябуулжа байнхай.

Загарай.

„ЛЕНИНЭЙ ЗАМ“:

Суулгын совхоздо барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдана. Мүнөө тус совхоздо 400 толгой малай байха, 600 толгой хонидой дал баригдажа, дүүргүүтэй болобо. Гадна барилга-хабсаралгын дүрбэдэхи управлениин модошо дархад хонишодой хоёр булын байха хоёр, совхозой хүдэлмэришэдтэ байрын гурбан гэрнүүдые барина.

Тэрэшэлэн ороoһоной хоёр склад ба түймэр сараха депо энэ жэлэй намар ашаглалгада үгтэхэ. Совхозой барилгада 30 гара мянган түхэриг һомологдоо.

Мухар-Шэбэр.

„ШЭНЭ Ү[...]“:

Георгиевскын сов[хозой]... коллектив гүрэндэ ... юһэн һарынгаа түс[эбөө]... раар урид дүүргэ[бэ]... һаалишад 3300 ... шааха түсэбөө 340[0]... хүргэһэн байна.

Эдэнэрэй дунда ... циалис мүрысөө[н]... гүүртын һаалишад ... раба. Эдэнэр зунай ... риһөө 1200 килогр[амм]... байна. Илангаяа һ[аалишад Але]... сандра Садовская, ... гэгшэд бусадһаа һ... түйлажа, ажалай ү[рэ дүн]... харуулба.

Хори.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ-БОЛЗОРҺОО УРИ[Д]

МЭРТЭЖЭЛТЭД МҮРЫСЭНЭ

Сентябриин 3-най үглөө ажалай юрын үдэр һэн. Гэбэшье Хандагатайн леспромхозой модо бэлдэдэг газарта тад ондоо байдал үзэгдөө. Юуб гэхэдэ, эндэ хэдэн олон леспромхозуудай залуу мэргэжэлтэд хаба шадалаа туршахаяа суглараад.

Энэ мүрысөө үнгэргэхын тула тус леспромхозой хүтэлбэрилэгшэд яһала һайн бэлэдхэл хэһэн байгаа. Трактор, машинанууд, модо отолдог хюрөөнүүдэй эбдэрхэ үзэгдэбэгүй. Мүрысөө үнгэргэхэ жюридэ олон жэл соо ой модоной хүдэлмэридэ ажаллаһан түрүү хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд хабаадалсаа.

Түрүүгээр, һайн шанартайгаар модо бэлдэхэ гэһэн зорилго мүрысэгшэдэй урда табигданхай. Үглөө эртэһээ үдын тэн болотор шанга тэмсэл үргэлжэлбэ. Тиин модо унагаагшадай дундаһаа Итанцын леспромхозой хүдэлмэришэн Н. К. Мищенко онсо шалгаржа, түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һуурида Байгалай леспромхозой хүдэлмэришэн В. Д. Неродов, гурбадахи һуурида Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэн В. А. Голубев гэгшэд гараба.

Модоной гэшүүһэ сэбэрлэгшэдэй дундаһаа Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэн В. И. Кауров эрхимлэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлээ. Удаадахи һууринуудта Л. М. Карпов (Хандагатайн леспромхоз), Д. Ф. Терентьев (Худагай леспромхоз) гэгшэд гараа.

Мүн лэ модо таллуулан шэрэдэг трактористнуудай дунда шанга мүрысөөн болобо. Эндэ ёдоол оньһон техникынгээ шэжэм һудаһа һайн мэдэхэ хэрэгтэй ха юм. Тэрээнгүйгөөр трактораа зүбөөр жолоодожо бирахагүйш. Алиш талааpaa һайн бэлэдхэлтэй байһан тула Хандагатайн леспромхозой залуу тракторист В. М. Спирин бэшэнэй дундаһаа эрхимлэжэ, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хүрбын леспромхозой тракторист В. М. Перелыгин, Байгалай леспромхозой тракторист П. К. Пилявский гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Түрүү һуури эзэлһэн залуу хүдэлмэришэд ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдажа, «Забайкаллес» комбинадай зүгһөө үнэтэ бэлэгүүдые абажа урмашаба.

Залуу модошодой дунда жэл бүри заншалта мүрысөөн үнгэргэгдэнэ. Энэ мүрысөө[н]... той ехэ. Хүдэлмэр[и]... лээ дээшэлүүлэн һу[ра]... шэлөөр баян боло[хо]... сөөндэ түрүү һуури ... шод, байгша оной ... шаар Эрхүүгэй обл[астиин]... гэгдэхэ зональна ... баадалсаха эрхэтэй ...

Н. [...]

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШЫН ҮР[...]

Улаан-Үдын нефтебазын коллектив һайнаар ажаллажа, Зүүн-Сибириин нефтебазануудай дунда эрхимлэжэ ябана. Эндэ ажалдаа шалгарһан түрүү хүдэлмэришэд олон юм. Жэшээлхэдэ, Мефодий Полуэктович Трифонов тус нефтебазада 35 жэл соо хүдэлжэ байна. Тэрэ юрын хүдэлмэришэнһөө механик хүрэтэрөө ургаа. Энэ үе соо хүдэлжэ баян дүршэлтэй болоһон Мефодий Полуэктович өөрынгөө мэргэжэлдэ нилээд олон залуу хүдэлмэришэдые һургаһан байна. Тэрэнэй һурагшад мүнөө Шэтын болон Эрхүүгэй нефтебазануудта урагшатайгаар хүдэлжэ байдаг.

Энэ түрүү хүдэлмэришэн ажалдаа нарин нягтаар хандажа, али бүгэдэ аргаар ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдодог. Тэрэ оньһон түхеэрэлгын олохон дурадхал оруулжа, ажалдаа нэбтэрүүлһэн байна.

Урдань түмэр замай вагон-цистернэһээ шэнгэн түлишэ гурбан часай хугасаа соо буулгагдадаг һэн. Нигэжэ хүдэлмэдэ, нобшо идаан, цистернэнүүдшье үни һаатадаг һэн. Энэ ажал оньһожоруулха гэһэн түсэб Мефодий Полуэктов[ич]... Тиигэжэ ... шонь һ... дий Триф[онов]... һон онь[һо]... ашаглал[га]... даба. Т... 12 цис[тернэ]... гэн ... дадаг ... ри ... арьба...

Бэл[эдхэһэн]... нариж[уулга]... долоо... оньһо... хүдэл... хүнгэ... Мефод[ий]... үшөө ... лан ... даа ... ха.

М. С[...]

ШЭНЭДХЭН БАРИГДАҺАН КОМБ[ИНАТ]

Буряадай мебельнэ-модоной комбинат. Һүүлшын үедэ энэ комбинадай цехэй корпусууд шэнээр һэльбэгдэн баригдажа байна. Цехэй корпусууд хирпиисээр баригдажа, хүсэтэ оньһон техникэ тодхогдоно. Мүнөө модо үйлэдбэриин нэхэй корпус баригдажа дүүргэгдээд, ашаглалгада тушаагдаа. Мүн лэ август һара соо модо хюрөөдэхэ цехэй томо корпус ашаглалгада үгтөө. Энэ цех соохи хүдэлмэри сүм оньһожоруулагданхай. Эндэхи хүдэлмэриин оньһожоруулагдаһанай ашаар сүүдхэ соо 700 кубометр барилгын материал хюрөөдэгдэхэ юм.

Үшөө хэдэн цех эндэ баригдажа байна. Һаядаа эдэ цехүүд ашаглалгада үгтэхэ. ... комбинадай ... рэгтэй хубсаһанай шкаф, сервант өөлон стул, столнууд бүри олоор, һайн шанартайгаар бүтээгдэдэг болохо юм. Бүлта цехүүдэй ашаглалгада тушаагдахада, жэл бүри зургаан миллион түхэригэй продукци тус комбинадайхид бүтээн гаргадаг болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнээр баригдаһан модо хюрөөдэлгын цех харагдана.

Ф. СОРОКИНОЙ фототекст.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

КОЛХОЗНО БАЙГУУЛАЛТЫН ХҮСЭН

Саратовска областиин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо — Калининска районой эрхим ажахынуудай нэгэндэ — область дотор түрүүлжэ, колхозникуудай хамтын суглаан болоод, хүдөө ажахын артелиин Жэшээтэ Уставай проектые зүбшэн хэлсээ.

Хүндэтэ колхозник Д. Ф. Кулаков суглаае нээгээ. Тэрэ хадаа 40 жэлэй урда тээ артель боложо нэгэдэһэн түрүүшын 16 үгытэй-таряашанай нэгэн юм.

Үнгэрһэн хэдэн арбаад жэлэй турша соо артелиин ажахын яажа хубилһан ба бэхижэһэн тухай артелиин түрүүлэгшэ М. И. Орехов, ветеранууд болон залуу колхозникууд хөөрөө.

Түлөөлэгшэдэй районно суглаанда ошохоор һунгагдаһан 35 делегадай дунда артелиин эрхим колхозникууд—ветеранууд И. С. Чиняев, Д. Ф. Кулаков, В. А. Акимова гэгшэд бии. Тэдэнэр хамтынгаа ажахыда дүшэн жэлдэ ажаллаа. Һая артельдэ ороһон залуу һаалишан Татьяна Сяшина мүн лэ делегат болоһон байха юм.

Хүдөө ажахын артелиин Жэшээтэ Уставай проектые суглаан нэгэн дуугаар һайшаагаа. Колхозникуудай бүхэсоюзна гурбадахи съездын хүндэлэлдэ зорюулагдажа, ударна вахта соносхогдоо.

САРАТОВСКА ОБЛАСТИИН ГУРБАДАХИ АЛЕКСАНДРОВКА ГЭЖЭ ТОСХОН.

(ТАСС-ай корр.).

ХАРИИН ОРОНУУДАЙ ЗАХИЛААР

Советскэ Союзай предприятинуудта бүтээгдэһэн элдэб техникэ олон орондо гүйсэтэйгөөр худалдадаг юм.

Вьетнамай Демократическа Республикада эльгээгдэһэн бүлэг автомобильнуудые Минскын автомобильна завод эльгээгээ. Эдэ машинанууд халуун ороной эрхэ байдалда зорюута тааруулан бүтээгдэнхэй. Эдэнэр тулюур муу харгынуудааршье ябадаг, тус бүридөө 7 тонно ашаа тээгээд, часай турша соо 80 километр түргэнөөр гүйдэг.

Шэтын станог бүтээгшэд элдэб юумэ тоширлодог хоёр станогые Куба эльгээгээ. Жэлэй эсэс хүрэтэр харин оронуудта худалдахын тулада үшөө арбан нимэ агрегат эндэ бүтээгдэхэ юм.

Ленинградай «Вулкан» гэжэ завод Пакистанай бүд нэхэлгын фирмэнүүдэй захилаар нооһо уридаг түрүүшын бүлэг машинануудые бүтээгээ. Эдэ машинануудай тус бүхэниинь часай турша соо 20 гаран килограмм нооһо урижа шадаха байна.

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.).

ДОНЕЦКЭ ЗАВОДОЙ ПРОДУКЦИ

Донецкэ гэр баридаг комбинадай конвейернүүдһээ юһэ ба арбан хоёр дабхар гэрнүүд гарадаг болоо. Тэдэнэй туд бүхэн соо 144 гү, али 217 бүлэ ажаһуухаар хараалагданхай. Квартирануудынь тааруугаар түсэблэгдэнэ. Кухниуудынь уужам, таһагуудынь таарамжатай зохид болгогдонхой.

Табан дабхар байшангуудые түргэнөөр хабсаргаха талаар дүршэл ехэтэй болоһон комбинадай коллектив шэнэ гэрнүүдые барихадаа, энэ шадабаряа амжалтатайгаар хэрэглэнэ.

Донецкын энэ предприятиин бодхоһон гэр байранууд соо бүхэли городой зон — дала мянган хүн мүнөө ажаһууна.

ДОНЕЦК. (ТАСС-ай корр.).

ШЭНЭ ПРОДУКЦИ

Карагандинска металлургическа заводой «1700» гэжэ станай прокатчигууд хоёр хахад миллиметр зузаантай булад листнүүдые халуунаар хабтаглан гаргажа шададаг болоо. Түрүүшын бүлэг булад лентэнүүд Германиин Демократическа Республикада, Польшын Арадай Республикада эльгээгдээ.

Жэл хахадай урда тээ баригдаһан стан автомадаар хүсэд һайнаар зэбсэглэгдэһэн байха юм.

КАРАГАНДА. (ТАСС-ай корр.).

ЗАХИЛНУУДЫЕ ТОСХОНУУДТА ГАРАЖА АБАНА

Хабаровска хизаарай Радде, Башурово, Пашково гэжэ холын тосхонуудта мастер-эсхэгшэ Т. А. Деркач недели бүхэндэ ерэдэг байна. Энэ эхэнэр хубсаһа оёхо захил абахаһаа гадна, гутал хадхаха, час, радио аппаратура заһабарилха захилнуудые абалсадаг. Энэ хүдэлмэрине ажаһуудалай талаар хангалтын районно комбинадта тогтоогдоһон саг соонь наринаар дүүргэдэг байха юм.

Ажаһуудалай таһагууд соо захил абалга эмхидхэгдэдэг юм. Леспромхозой ба совхозуудай хүдэлмэришэдэй, колхозникуудай ажаһуудаг ой тайга соогуурхи олон тосхондо иимэ таһагууд байгуулагданхай.

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр.).

ЭМНЭЛГЭДЭ ХЭРЭГЛЭГДЭДЭГ ҮРЭ ЖЭМЭСҮҮД

Намарай һүүлшын үрэ жэмэсүүдэй—шасарганын ба хара үрэтэй, рябинын ургаса хуряалга, Алтайн саадууд соо үргэлжэдөө эхилээ.

Хүйтэн үбэл, ган гасуур зун эмнэлгэдэ хэрэглэгдэдэг эдэ үрэ жэмэсүүдэй һайнаар ургалгада һаад ушаруулаагүй. «Янтарный», «Флора», «Урожайный» гэжэ совхозуудай садоводууд гектар бүриһөө 45 центнер рябина суглуулжа абана. Хара үрэтэй рябинын рекордно ургаса хадалиг газарай «Мичуринец» гэжэ совхоздо хуряагдаа — гектар бүриһөө 60 центнер хүрэтэр үрэ жэмэс суглуулагдаа.

Һаяхан хуряагдаһан эдэ үрэ жэмэсүүд Бийскэ витаминна заводто, саад ургуулдаг совхозуудай бүйлүүлгын цехүүдтэ эльгээгдэнэ.

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр.).

ЛЕНИН ТУХАЙ ДУРАСХААЛ

100

Н. К. КРУПСКАЯ

...18-да. (майн 1-дэ) ...нэгэнэй жагсаалда ...Охтодо, Марсова ...үгэ хэлэбэ. Ильич ...ерэхэдээ, сэдьхэлээ ...эн шарайтай байба. ...лаhан революцион... ...одо хабаадалсахадаа ...бээ.

...hөө 29 болотор Бү... ...ренци болобо. Тэрээн... ...хабаадалсажа, шэнэ ...мүн тэрэ үеын ...дайн тухай, III Ин... ...бэлэдхэхэ тухай, на... ...дал, аграрна асуудал ...программа тухай тон ...нууд зүбшэн хэлсэг...

...байдал тухай Ильичэй ...ин сэдьхэлдэ илан... ...дуугдагдаа hэн. Про... ...лон тэдэндэ дүтэрхы ...дайнhаа ямаршье аша ...нь элитэ. Гэбэшье үг ...ха, мүн мэхэ гохоодо ...нэр дайнда хабаадал... ...дэнэр үшөө политиче... ...ал үгы. Тиимэhээ тэдэ... ...ин удаан саг соо ойл... ...лмэри ябуулха ёhо... ...хан нюуса байдал... ...нда ойлгууламжын ...лхэхэ гээшэ эгээл ...юм гэжэ Ильич бэшээ ...пролетариадай дунда ...гэн ниитэ жэжэ бур... ...нда ойлгууламжын ...лжа шадаха хэрэгтэй ...юм.

...ье үнэн бэшэ юумэ ...н. Энээнииень солда...

дууд, таряашад ойлгодог байгаа. Мүн оршон байдалые байhан сооь зүбөөр сэгнэдэг тула: «Бидэнэр мүнөө үсөөнхид байнабди. Олониитэ зон манда хүсэд этигэдэг болоодүй. Теэд бидэ хүлеэжэ шададаг ха юм бибди: правительствын үнэн бодото шанараа элишэлэн харуулхадань, тэдэнэр манай тала руу орохо» гэжэ тиихэдэ бэшээ hэн. Тэрэ үедэ Ильич солдадууд болон таряашадтай нэгэнтэ бэшэ хөөрэлдэдэг, тэдэнэй этигэжэ байhыень харадаг hэн. Тиигэбэшье бүгэдэ зон манда этигэнэ гээд огто hанаха ёhогүйбди гэжэ дабтан хэлэдэг бэлэй.

1917 оной майн эхеэр Ильич партиин Программада оруулха хубилалтануудые хараалба. Империалис дайн болон революци хамаг бүхы ажабайдалые айхабтар ехээр хубилгаhан ушарhаань Программын олон зүйлнүүдынь ехээр хуушарhан байгаа.

Шэнэ Программын бүхы хараа бодолнууд арад зоной ажана байдалые hайжаруулха, зохёохы эршэ хүсэндэнь дэлгэр уужам зам элгохо гэhэн нэгэн бодолоор нэбтэрэнхэй байгаа.

Хүдэлмэришэн, солдат депутадуудай Совет Бүхэроссиин съезд лэ дээрэ Ильичэй үгэ хэлэhэниинь элеэр hанагдана. Васильевска аралай Нэгэдэхи лини дээрэ байдаг кадетскэ корпусой байшан соо съезд болобо. Ута коридорнууд соогуурнь ябанабди. Классуудтань делегадуудые байрлуулhан байба.

Хүн зоной дүүрэн сугларhан зал соо багахан бүлэг большевигүүд эгээл арада hууба. Ленинэй үгэ хэлэхэдэнь, гансал большевигүүд альга ташаа hэн. Гэбэшье Ленинэй үгэнүүд бүхы зоной сэдьхэл зүрхэндэ орохон байха. Энэ үгын hүүлээр Керенский гурбан час соо мэдэрэлгүй хэбтээ ха гэжэ хэншьеб нэгэн хожомынь хөөрөө hэн. Үнэхөөрөө тиигэhэн юм гү, мэдэгдэнэгүй...

Олониитэ зоной революционно эршэ зоригынь улам бадаржа байба.

Июниин 10-да жагсаал эмхидхэхэ гэжэ большевигүүд хараалба. Теэд тэрэниие Соведүүдэй съезд хорибо. ЦК-гай хараалhан жагсаал болюулагдаха ёhотой гэжэ Ильич хэлээ hэн. Соведүүдэй засагые мэдэрээ хадаа, съездынь тогтоолнуудые заатагүй дүүргэхэ уялгатайбди гэжэ тоолодог байгаа.

Гэбэшье олониитэ зоной эрилтыень хангажа, Соведүүдэй съезд өөрынгөө жагсаал июниин 18-да хэхээр хараалба. Энэ жагсаалда 400 шахуу мянган хүдэлмэришэд, солдадууд хабаадалсаа бэлэй. Бүхы тугууд болон плакадуудай 90 процент дээрэнь большевигүүдэй ЦК-гай уряанууд бэшэгдэнхэй байба: «Бүхы засагые —Соведүүдтэ!», «10 министр-капиталистнууд үгы болог!» Саг зуурын правительствые дэмжэhэн оройдоол 3 плакат байгаа (нэгэниинь Бундын, нүгөөдэнь — Плехановай «Единствын», гурбадахинь—хасагуудай полкын hэн). Июниин 18-най үдэр эрид хубилалтын эхин болоо гэжэ Ильич тэмдэглэбэ. Юундэб гэхэдэ, революционно пролетариат түс жагсаалай үедэ өөрынгөө хүсэ шадалаа, политикаяа, революциин саашанхи шэглэлые харуулаа бшуу.

Районой дүүмэнүүдтэ hунгалта болобо. Би Выборгскэ райондо hунгагдабаб. Эндэ гансал большевигүүд, мүн үсөөхэн меньшевик-интернационалистнууд лэ hунгагдаhан бэлэй. Выборгскэ районой управада ажаллахадаа би партийна болон советскэ хүдэлмэриин эрхим hургуули гараа hэм. Олон жэлдэ хилын саана байhан, багаханшье суглаан дээрэ үгэ хэлэжэ зүрхэлдэггүй, «Правда» газетэдэ тэрэнhээ урагша нэгэшье мүр бэшэжэ үзөөгүй намда тиимэ hургуули тон шухала хэрэгтэй байгаа.

Выборгскэ районой большевигүүдтэ хүдэлмэришэд этигэдэг hэн. Намтай сугтаа гимназида hураhан, хожомынь намтай хамта амаралтын үдэрэй hургуулида зааhан, мүн хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй хүгжэлтын түрүүшын жэлнүүдтэ социал-демократка байhан, Струвиин нүхэрынь болохо Нина Александровна Герд гэгшэ солдадай hамгадта туhаламжа үзүүлхэ комиссиин Выборгскэ таhагта ажалладаг байгаа. Би тэндэ ажалда орohонойнгоо hүүлээр удангүй энэ хүдэлмэриень тушаажа абабаб. Хуушанайм энэ танил тад ондоо политическэ үзэлтэй болошоhон байба. Хэргээ намда тушаахадаа, нигэжэ хэлэбэ: «Солдадай hамгад бидэндэ этигэнэгүй. Юушье хээ hаамнай, ходол муушалжа байдаг. Тэдэнэр гансал большевигүүдтэ этигэнэ. Теэд яахаб, энэ ажалые гартаа абыт даа, магад, манhаа hайнаар эмхидхэжэ болохот!» Бидэнэр ажалые гартаа абахаhаа айхагүй байгаабди. Хүдэлмэришэдтэй хамта, тэдэнэй зохёохы эршэ зоригто түшэглэн, хүдэлмэреэ үргэн дэлисэтэйгээр ябуулжа шадахабди гэжэ этигэдэг бэлэйбди.

Хүдэлмэришэд гансал политикын талаар бэшэ, мүн соёл культурын талааршье айхабтар ехэ эдэбхи гаргаба. Удангүй Арадай hуралсалай Совет манда эмхидхэгдэжэ, Выборгскэ районой бүхы фабрика, заводуудай түлөөлэгшэд тэдээндэ оробо. Долоон хоног бүхэндэ сугларжа, бодото байдалда бэелүүлхэ хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэдэг hэмди. Бүхы хүнүүдые үзэг бэшэгтэ hургаха тухай асуудалай гарахада, заводуудта үзэг бэшэг мэдэхэгүй хэды хүн бииб гэжэ хүдэлмэришэд өөhэдөө түргэн бүридхөөд үгөө hэн.

Эхэнэрнүүдэй дунда ехэ хүдэлмэри хэдэг байгаабди. Би бүри hаяхан лэ хэмшээрхэдэг, түдэгэсэдэг байhанаа мартажа, хэрэгтэй газартань лэ үгэ хэлэдэг болобоб. Хамаг хүсэ шадалаа ажалдаа зорюулдаг hэм. Бүхы хүнүүдые ниитын хүдэлмэридэ хабаадуулха, «арадай милици» тухай Владимир Ильичэй тэрэ үедэ табиhан асуудалые бодото дээрэнь бэелүүлхэдэ туhалха хүсэлэнтэй байгааб.

Выборгскэ райондо хүдэлжэ эхилхэдээ, Ильичые бүришье үсөөн харадаг болобоб. Харин саг хатуу, тэмсэл улам шангадажа байгаа. Июниин 18 болбол 400 мянган хүдэлмэришэд, солдадуудай большевик уряануудые дэмжэн, жагсаал эмхидхэhэн үдэр байхаhаа гадна, мүн Саг зуурын правительствын гурбан hара соо шиидхэжэ ядаhанайнгаа hүүлээр союзнигуудай баалалтаар фронт дээрэ добтолго эхилhэн үдэр болобо. Большевигүүд хэблэлдэ бэшэжэ, суглаанууд дээрэ үгэ хэлэжэ эхилбэ. Саг зуурын правительство байдалнай тогтуурингүй болоо гэжэ мэдэрбэ. Июниин 28-да фронт дээрэ ородой арми диилдэжэ эхилбэ. Энэ ушар сэрэгшэдые ехээр хүлгүүлээ hэн...

Выборгскэ сторонада байрлаhан пулеметно полк зэбсэгтэ буhалгаа эхилхэ гэжэ шиидхэбэ. Манай гэгээрэлэй комиссиинхид пулеметно полкын түлөөлэгшэдтэй понедельнигтэ уулзажа, соёл культурын хүдэлмэриин зарим асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэхэ гэhэн байгаабди. Теэд пулеметно полкhоо хэн ерэхэ hэм. Бүгэдэ буhалгаа эхилхээ ошоhон байгаа. Би Кшесинскаягай гэр тээшэ ошобоб. Удангүй Сампсониевска проспектдэ пулеметчигуудые хүсэбэб. Солдадууд эмхитэйгээр жэрылдэнхэй алхалалдана. Нэгэ иимэ ушар намда hанагдана. Үтэлhэн хүдэлмэришэн тротуарhаа буужа, солдадуудай урдаhаань ерээд, доро дохижо, шангаар нигэжэ хэлээ hэн: «Хүбүүд, хүдэлмэришэ зонойнгоо түлөө шанга тулалдагты». Кшесинскаягай ордон соохи ЦК-гай таhалга соо сугларhан нүхэдhөө Сталин Лашевич хоёрые hананаб. Пулеметчигууд балконой дэргэдэ зогсожо ёhолоод лэ, саашаа ябана. Тэдэнэй удаа үшөө хоёр полк ЦК-да ерэбэ. hүүлээрнь хүдэлмэришэдэй жагсаал ойртобо. Энэ жагсаалые амгалан ёhоор үнгэргэхэ гэжэ Комитет уряалhан юм. Харин тиихэдэ пулеметно полк баррикадануудые бодхоожо эхилбэ. Теэд фабриканууд забастовконуудые эмхидхэбэ. Кронштадhаа матросууд ерэбэ. Зэбсэглэhэн хүдэлмэришэд, солдадуудай айхабтар ехэ жагсаал Таврическа ордон тээшэ шэглэбэ. Ильич Кшесинскаягай ордоной балкон дээрэhээ үгэ хэлэбэ. Центральна комитет жагсаал болюулхые идхаhан уряа бэшэбэ. Саг зуурын правительство юнкернүүд болон хасагуудые дуудажа, жагсаалда хабаадагшадые Садово гудамжа тээhээ буудажа эхилбэ.

(АПН).

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

1920 оной майн 1-дэ Москва хотодо «Сүлөөлэгдэhэн ажал» гэhэн hүлдэ-хүшөөгэй hуурн табигдаа hэн. В. И. Ленин А. В. Луначарскитай хамта тэрэ хүшөөгэй hуурн табилгын ёhололдо зорижо ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

...БАДАЕВ

...ЬИЧЭЙ ...ЭЭБ- ...ЛГЭ

(...ШЫХАН ПОЭМЭ)

I.

Үдэр часшье энеэбхилэнгүйгөөр
Үнгэргэхэнь угаа хүшэр даа.
Арюун hайнаар
энеэбхилэнгүйгөөр
Ажаhуухань дэмыл даа.
Эгээлэй ажалша үдэрнүүднай
Энеэбхилгын толон соо эхилнэ.
Эгээлэй ажалша үдэрнүүднай
Энеэбхилгын толон соо үнгэрнэ.
Талаараа таряан энеэбхилнэ,
Талаараа мартен энеэбхилнэ,
Барилга энеэбхилнэ армагаараа.
Багашуул энеэбхилнэ
харасаараа.
Харанхые дабама энеэбхилгээр
Халинал даа ажабайдалнай.
Ильичэй дулаахан энеэбхилгээр
Гэрэлтэнэл даа ажабайдалнай.

II.

Ябажа үнгэржэ байгаа зуун
жэлнүүд
Яралтай тэмээн хамбыгаар
Алхалалдаад,
Холын холоhоо эхи
захагүйнүүд
Хойно хойноhоо hубэрилдаа.
Юртэмсын шэг шарай
болбосорон хубилжа,
Эньгэмэ ажабайдал бии болгоо.
Энгэй үдэрнүүд бэе бэеэ
hэлгэжэ,
Энеэбхилдэг хүнүүдые болгоо.
Эгээл тиихэдэ
дүрбэн мүсэhөө хүл дээрээ
бодожо,
энеэбхилээ юм түрүүшынхеэ
Хүн согтой хүхюугээр.
Аалиханаар зуун жэлнүүд
алхалалдажа,
зарнмдаа оодоролдожо,
газарые хушадаг байгаа
гашуудалай хара үүлээр.
Баяртай мэшэеэлгэ хүнүүдэй
шарайhаа
байн байтараа
тодхор гайгаар аршагдаа.
Байра гэр соо балай,
хото, гүдэhэн соо хооhон hээ,
баярлажа хэн
эльгэ хатагша hэм даа!
Харин хүн,
нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр,
хадагалжа ябаа энеэбхилгэеэ.
Зол жаргалаа эдлэхэ
үри бэенэртээ
заяагаа, хэшэглээ бэлэй
энеэбхилгэеэ.
Спартагай сүлөөтэ туг дээрэ,
Пугачевой hэлмын эри дээрэ,
Үхэлэй богоhо гэшхэhэн
Үнэншэ хүнэй нюур дээрэ
Сахилгаан мэтээр
Саг зуурахана
Ялагас гэдэг hэн
энеэбхилгэ.

III.

Хадхууртай шабын түмэрөөр
хүлеэтэй
Хамагые үзэhэн юртэмсэдэ
Түүхын ябасые
түргэдхэхэ шэнээтэй
Хоридохи зуун жэл
Тодороо.
Ухамай сэсэн
Ульянов удамаршатай
Эрэлхэг зоригтойшуул эблэржэ,
Хуби заяагаа хүдэлмэришэн
ангитай
мүхэшэгүйгөөр
Мүнхэдөө холбоо.
Хүнгэн бэшэ hэн сүлөөгэй
харгы.
Хэн мартахаб «шуhата гарагы»,
Улаан Пресниин эршэтэ
тулалдаа.
ээдэй түлөө бэе бэеэ
хюдалдаад,
Эндүүрhэнээ мэдэрэгшэдэй
таалалдаа...
Арбан долоодохи ондо
Ашата тугаа бадарган,
Үбэлэй Ордон руу залаа
«Аврора» крейсер үхэр буугаа.
Хүдэлмэришэн хүнэй,
Хүдэр балтадал, нюдарган.
Хаягаараа үмхирhэн
Хаанта России
Нюрган дээрэ
няд буугаа.
Илаhан Октябриин
табан хушуута одоор.
Ильич багшын
Илдам энеэбхилгээр
Ядарhан дайда дээгүүр
Ялагас гээд тодоор,
Дарлалта мүлжэлгые
эрхэ сүлөө hэлгээ.
Энеэбхилгэ тэрэ гэhээр
Энэ юртэмсын
Эзэн болоо юм.
Эхэ орон!
Шамдал элбэгээр
Энеэбхилдэг орон үгы юм.
Энеэбхилхэдэш
баяшуул шэшэржэ эхилнэ,
Хаан шэрээнүүд найган
мухарнна.
Энеэбхилхэдэш
Үгытэйшүүл энеэбхилнэ,
Энеэбхилэн байгаали
Жаргана.

IV.

Мүнхэ Сарьдагай энеэбхилгэ
доро,
Мүнгэн үүрээр толорбош,
Эхэ орон!
Хүхюугээр энеэбхилнэл дулаан
гэртээ
Хүршэнэр, нютагаархидни
мүнөөдэр.
Улаалзай сэсэгүүд, бэринэр
мэтээр,
Улаабхилан дохибол наран өөдэ.
Арюун энеэбхилгээр гэрэлтэн
носоо
Алдарта далай сэнхирхэн
Байгал.
Энеэбхилгын энэ далай соо —
Ильич багшын нюдэнэй гал!

V.

Амиды Ильичнай!
Аяншалжа ябана замбида.
Багшатай золгоогүй хүн үсөөн:
Байгал далайда,
Баргажан нютагта,
Братск ба Бхилаида —
Байдалай эршэтэ
Бусалаан соо!
Хаана хэсүүб —
Тэндэ Ильичнай.
Харагдаашьегүй hаа, амиды!

VI.

Адар турбина, механизмаар
Ажал хэрэгтэмнай логшоно
Ашата багшын
Арюун зүрхэн!
Сэсэн мэргэн сурталаараа
Сэдьхэл мэдэрэлдэмнай
мүнхэрнэ
Газар юртэмсын
Гаhар томо хүн!
Захяа заабаритнай
бэелүүлэгдэжэ байна,
Хүсэл бодолтнай
хүсэлдүүлэгдэжэ байна.
Хүсэлтнай—зүүдэншье бэшэ,
Үльгэршье бэшэ,
хүсэлтнай — мүлжэгшэ ангиин
үхэл,
Хүсэлтнай—хүн түрэлтэнэй
Хэтын жаргал —
Коммунизм!
Дэлхэйн арадуудай
Дабшажа ябаа
харгы зам!
Зорихондоо хүрэхэбди гэжэ,
заабаритнай дүүргэхэбди гэжэ
зуун наhан дээрэтнай
дуу барин тангаригланабди,
Хүндэтэ багша Ленин —
Хүн түрэлтэнэй гени!

...хотын аэродром дээ... ...шэрэдэг шэнэ тү... ...410» гэhэн самолет ...гараба. 20 хүниие ...аргатай энэ самолёт ...лометр ниидэдэг юм.

...рэ: «Л-410» самолёт ...на.

Чехословакиин машина бүтээлгын предприятинуудай продукци бүхы дэлхэй дээрэ дүүрэн тарадаг юм.

Зураг дээрэ: Пльзень хотын «Шкода» заводто Инди эльгээгдэхэ турбина хабсаргагдажа байна.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

ХАНИ БАРИСААМНАЙ МҮНХЭ

Георгий САФРОНОВ, КПСС-эй Тулын обкомой секретарь

Тула—Банска-Бистрица анда хотонууд болонхой

Тульска областиин ба Чехословакиин ажалшадай хоорондо аха дүүгэй хани барисаан хэзээ бүрилдэн тогтоhон юм гээд манhаа асуухадань, 1943 ондо гэжэ харюусадагбди. Тиихэдэл манай областиин урда зүгтэ, Ефремов городто, генерал Людвич Свобода Чехословакиин арадай армиин сэрэгэй частьнуудые эмхидхэжэ эхилээ hэн. Саашадаа тэдэ частьнууд Совет Армитай хамта дайшалхы, алдарта замаар дабшаа.

Партийна, совет эмхинүүд, Тулын бүхы ажалшад ханинартаа, аха дүүнэртээ али бүхы туhаламжа үзүүлhэн юм. Чехословакиин солдадууд ба офицернүүд энээн тухай мартадаггүй, зүрхэ сэдьхэлдээ хадуужа ябадаг байха гээд этигэнэбди.

Манай хани барисаан дайнай үеын хэсүү шэрүүн шалгалтануудые дабан гаража, хара хархис дайсанда эсэргүү хамтын тэмсэл соогуур бэхижэhэн, хатуужаhан юм. Тиин манай областьдо түрэhэн, үдэhэн олохон совет сэрэгшэд Чехословакиие сүлөөлхын түлөө байлдаануудта хабаадалсаад, зариманиинь аха дүү арадай сүлөөтэ байдалтай, бэеэ даадаг болохын түлөө ами наhаа үгөө.

Совет Армиин суута офицер, Белевскэ районой Слобода тосхондо түрэhэн, мүнөө танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант, Советскэ Союзай хоёр дахин Герой М. Г. Фомичев Чехословакида дайлалдагша танкова соединениие командалаа hэн. Мүн Прагадахи совет сэрэгэй түрүүшын комендант байhан.

Прагын түлөө байлдаануудта хабаадалсаhан олохон хүнүүд Тулын заводуудта, совхозууд болон колхозуудта ажалланад. Комбайн бүтээдэг заводой цехэй механик, танкист Михаил Игнатов, урдань дивизионой парторг ябаhан, мүнөө «Комбайностроитель» гэжэ многотиражна газетын редактор Николай Клепиков болон бусад тэдэнэй дунда бии.

Дайнhаа хойшо манай арадуудай хоорондын аха дүүгэй хани барисаан бүри бата бэхи болоо. Тульска областиин ажалшад ЧССР-эй Дунда-Словацка областиин ажалшадтай нягта харилсаа холбоо тогтоогоо. Тула Банска-Бистрица хоёр анда хотонууд болонхой. Мүн бусадшье олохон районуудай хоорондохи хани холбоон бэхижээ.

Мүнөө Тульска областьдо Совет-Чехословак хани барисаанай бүлгэмэй городской ба районно юhэн отделени байгуулагданхай. Наян хоёр предприяти, тэрэ тоодо буугай завод, Новотульска металлургическа, комбайн бүтээлгын, мүн Узловско машина бүтээлгын заводууд, тэрэшэлэн Щекинскэ районой «Новая жизнь», Богородицко районой Кировэй нэрэмжэтэ колхозууд энэ бүлгэмэй гэшүүд юм, хоорондоо ходо айлшалалсажа байдаг. Тиигэhэнэй ашаар хани ёhоной холбоон улам гүнзэгырнэ, ажалай түрүү онол аргануудаа, үйлэдбэри эмхидхэдэг дүй дуршэлөө, техническэ шэнэ туйлалтануудаа харилсан абалсадаг болож байнхай.

Узловско машина бүтээлгын заводой коллектив Дунда-Словацка областиин горнягуудтай олон жэлэй хани барисаатай юм. Аха дүү ороной айлшад энэ заводто нэгэнтэ бэшэ ерэhэн, хүдэлмэришэдэй ажал, hуудал байдал ба соёл культуратай танилсадаг байна. Горнягуудай гүйлтаар «Тула» гэжэ тон шэнэ, сэбэрлэлгын оньhон түхеэрэлгэнүүдые узловскынхид Чехословаки эльгээгээ.

Манай химигүүдшье Чехословакиин ажалшадтай нягта холбоо барисаатай. Тиин ЧССР-эй мэргэжэлтэд хэмэл каучук үйлэдбэрилхэ Ефремовскэ заводой барилгада туhалаа. Новомосковско химиин комбинадай хани барисаата оронhоо абаhан үсөөн бэшэ машинануудтайнь ушархат.

Промышленностьда, барилгада хэрэгтэй элдэб түхеэрэлгэнүүд, ажаhуудалай хэрэглэмжын зүйлнүүд манай областьдо Чехословакиhаа асарагдадаг. Харин Тула бүлүүрнүүдые, элдэб аппаратура, жатка, тэдэнэй запасной частьнуудые, сепаратор, минеральна үтэгжүүлгэ, металл Чехословаки худар эльгээдэг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ефремовскэ районой партийна делегаци Липповски Микулаш городто арбан үдэр айлшалаа hэн. Тиихэдээ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ бүдэй комбинадта хүрэhэн, арhанай ба консервын заводуудаар ябаhан, партиин райкомой, районно национальна комитедэй хүдэлмэритэй танилсаhан, гарнизоной сэрэгшэдтэй хэдэн дахин уулзалhан байгаа.

Тэрэл жэлдээ Липповски Микулашай партийна делегаци Ефремовскэ районоо ээлжээндээ айлшалжа ерэhэн. Тиигээд Ефремовскэ химигүүдэй ба таряашадай ажабайдал болон ажал хүдэлмэритэйнь танилсаhан, Щекинскэ районой «Новая жизнь» колхоздо ошоhон, Л. Н. Толстойн «Ясная Поляна» гэжэ бууса-музейе хараhан байха.

Нэгэ хэды болоод, КПСС-эй Тульска обкомой нэгэдэхи секретарь, Совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмэй Түбэй правлениин гэшүүн Иван Юнак түрүүтэй областной партийна делегаци Дунда-Словацка область ошоо бэлэй. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд августын үймөөнhөө, Московско хэлсээнүүдhээ хойшохи байдал тухай, тэрэниие хуушан хэмдэнь оруулха, гуримшуулхын тула абтаhан хэмжээнүүд тухай айлшадтаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Бүри hаяхан Банска-Бистрица хотын партийна делегаци, удаань КПЧ-гэй ЦК-гай бүлэг харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд манайда айлшаар ерээ hэн.

Партийна, профсоюзай, залуушуулай, үйлэдбэриин, hуралсалай делегацинуудаа эльгээлсэhэнэй ашаар бидэнь ханинарайнгаа байдал тухай, тэдэнэр—манай байдал тухай янза бүриин мэдээсэлнүүдые абадаг байха.

hүүлэй жэлнүүдтэ аяншалгын хэрэг үргэнөөр хүгжөөгдөө. Манай 626 хүдэлмэришэд, алба хаагшад, колхознигууд аяншалха путёвконуудаар Чехословаки ошоо.

Соёл культурын харилсаан саг үргэлжэ үргэдэнэ. «Урпин», «Вршатец» гэжэ ансамбльнуудай табиhан hонин концерт наадануудые Тульска областиин ажалшад удаан мартахагүй. Иигэжэ словак арадай өөрсэ шэнжэтэй искусстватайнь танилсаа. Мүн манайшье уран hайханай бүлгэмэйхид Чехословакида халуунаар угтагдадаг байна.

Промышленностиин, хүдөө ажахын, эрдэм болон соёлой талаар чехословак арадай амжаhан туйлалтануудтай, ЧССР-эй дотоодын байдалтай ажалшадаа танилсуулхын тула Совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмэй областной, городской, районно, эхин эмхинүүд ехэ хүдэлмэри ябуулдаг. Тиин ЧССР-эй национальна hайндэрнүүдэй үеэр Тульска областиин предприятинуудта, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаан ба hургуулинуудта хани барисаанай үдэшэ, кинофестиваль, немец-фашис булимтарагшадhаа Чехословакиие сүлөөлхын түлөө байлдаануудта хабаадагшадтай уулзалганууд үнгэргэгдэдэг, ажалайнь амжалтанууд тухай выставкэнүүд эмхидхэгдэдэг байна.

ЧССР-hээ асарагдаhан олон экспонадууд Тулын уран hайханай музейн саг үргэлжын экспозицида табигданхай. Областиин хизаар нютагаа шэнжэлхэ музейдэ совет-чехословак хани барисаанда зорюулагдаhан тусхай выставкэ эмхидхэгдээ.

Тулын, мүн областиин олохон hургуулинуудта Совет-чехословак хани барисаанай бүлгэмүүд, таhалганууд нээгдээд, манай hурагшад Чехословакиин үхибүүдтэй ходо бэшэг абалсажа байдаг. Үнгэрэгшэ жэл Ясна Полянын хүүгэдэй байшангай бүлэг үхибүүд ЧССР-эй пионернүүдтэ hарын турша соо айлшалжа, ород хэлэ шудалхадань эдир ханинартаа туhалhан байна.

Комсомолой Тульска обком «Залуу коммунар» гэжэ газетын редакцитай хамта «Ши, Чехословакиие мэдэхэ гүш?» гэhэн конкурс эмхидхээ hэн. Тэрэнь хэдэн шатаар үнгэргэгдэжэ, олохон хүнүүдые хабаадуулаа. Конкурсоор илагша ЧССР ошохо путёвкоор шагнагдаа бэлэй.

Хани ёhоной холбоо барисаагаа бэхижүүлхэ, үргэдхэхэ асуудалда манай областной хэблэл ехэ анхарал хандуулна. ЧССР ошоhон хүдэлмэришэд, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд хараhан, үзэhэн юумэнүүд тухайгаа газетэ, радио, телевиденеэр ходо хөөрэжэ үгэдэг, совет-чехословак хани барисаанда зорюулагдаhан үдэшэнүүд, суглаанууд тухай статья, репортажнууд хэблэгдэдэг, аха дүү орондо болоhон hонин тухай тобшо мэдээсэлнүүд тунхаглагдажа байдаг.

Тульска областиин ажалшад чехословак арадай байдалтай танилсаха гэжэ оролдоно, социалис байгуулалтын замаар туйлаhан амжалта бүхэнөөрнь үнэн зүрхэнhөө баясадаг.

Мүнөө, социализмда эсэргүү добтолгоёо империалистнуудай улам шангадхажа, социалис хани харилсаандахи hула талануудые бэдэржэ, үзэл сурталай талаар манай оронуудта эсэргүү hүйдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа, эб эе таhалха гэжэ оролдон, националис бодол али болохоор дэмжэжэ, дэбэргэжэ, социалис нэгэдэмэл фронтдо хабаадагшадые тусгаарла. таhалхые, гансаардуулхые али болохоор оролдожо байхадань, манай областьнуудай ажалшадай хани барисаан бүри ехэ удха шанартай болоно.

(АПН).

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

КАБАНСК

Эд бараа хэрэглэгшэдэй Байгалай худалдаа наймаанай бүлгэмэй харьяата магазинууд арад зоноо шухала хэрэгтэй эд бараа, эдеэ хоолоор таһалгаряагүй хангаха зорилгоор ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргадаг юм. Жэшээнь, эндэхи магазинуудай наймаалагшад ажалшадай дуратай юумэеэ шэлэн абахынь тула эд бараагаа тагууд дээгүүрээ табидаг, выставкэ эмхидхэдэг болоһон байна. Энээнһээ гадна, магазинуудай наймаалагшад ажалшадай эрилтэ, гуйлтада һайнаар хандадаг, колхоз, совхозуудай холын гүүртэ, отарануудаар ябажа, нүүдэл автолавкань наймаа хэдэг юм. Тэрэнэй ашаар эдэнэр худалдаа наймаанай коллективэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хододоо түрүүлжэ ябадаг болонхой. Байгша оной хоёрдохи кварталай дүнгөөр эдэнэр РСФСР-эй потребсоюзай правлениин, гүрэнэй худалдаа наймаанай болон эд бараа хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай дамжуулгын Улаан туг, 1700 түхэриг нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Хоёрдохи һуурида Загарайн сельпогой коллектив гараба. Эдэнэртэ 600 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаһан байна.

Тэрэшэлэн гурбадахи һуури эзэлһэн горкоопторгын коллективтэ мүн лэ 600 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаа. Саянтын, Загастайн, Чисаанын, Хонхолын (Мухар-Шэбэр) сельпонуудай коллективүүд Хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаба.

Д. КОЛМАКОВ.

ХОЙТО-БАЙГАЛ

Урдань Хойто-Байгалай аймагай «Дружба» колхозой гол һалбаринь ан олзоборилго ба оро үсхэбэрилгэ байһан юм. Эндэхи дүй дүршэлтэй бэрхэ ангуушадынь хүбшэ тайгаар, шобхо үндэр хада уулануудаар махажа, гүрэндөө жэл бүри хэдэн мянган түхэригэй зөөлэн «алта», оро үсхэбэрилэгшэдынь орын хямда мяха, хойто зүгэй гоё һайхан угалзатай хубсаһа оёхо арһа тушаагша бэлэй.

Гурбан жэлэй саада тээ дурсагдагша ажахы Омскын ан үсхэбэрилгын совхозһоо хэдэн арбаад боро үнэгэдые асаржа үсхэбэрилөө һэн. Тэдэнь шэнэ газартаа, сагайнь уларилда түргэн дадахадаа, нилээд үдэсэтэй байба. Тиигэжэ эндэхидэй асарһан үнөөхи боро үнэгэдынь хоёр жэлэй үнгэрөөд байхада бүхы гаргашаяа тэхэрюулээд, үшөө мянгаад түхэригэй сэбэр олзо оруулаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо тус колхозой ан үсхэбэрилэгшэд боро үнэгэдөө жэл бүри олошоруулна.

Һаяхан энэ фермэдэ түл абалгань дүүрэө. Эндэхи 74 эмэ боро үнэгэнһөө 470 гүлгэ түлжүүлжэ, түсэбһөө гадуур 167 гүлгэ абаһан байна.

— Ан үсхэбэрилгэ нилээд ашаг олзотой,—гээд ан үсхэбэрилгын фермые даагша Николай Романович Шереметов хөөрэнэ.— Нёдондо жэл манай тушааһан нэгэ боро үнэгэнэй арһан 50 түхэригтэ байһан юм. Мүнөө бидэ тушааһан арһан бүхэнэйнгөө сэнгые дунда зэргээр 70 түхэригтэ хүргэхөөр хараалнабди. Мүн тиихэдэ ангай үнэтэ арһа тушааха түсэбөө хоёр дахин үлүүлэн дүүргэхэбди...

Мүнөө «Дружба» колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон ан үсхэбэрилэгшэд ойрын жэлнүүдтэ боро үнэгэ үсхэбэрилгэеэ улам үргэдхэхын тула ангай фермэнүүдые шэнээр барижа байнхай.

О. БЕРЕЗКОВ.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

Спорт

ТЭМСЭЛ ЗАМХААДҮЙ

Футболоор энэ жэлэй республикын чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө болоһон мүрысөөн дүүрэнтэжэ байнхай. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаһан авиазаводой «Байкал» командынхид һаяхан болоһон уулзалгадаа түмэр замай транспортын «Локомотив» командада 0:1 гэһэн тоотойгоор шүүгдээ. Теэд энээниинь юун гэжэ тайлбарилалтайб? Харагшын һанамжаар, «Байкал» командынхид муугаар наадаагүй. Турнирай таблицын ёһоор «локомотивайхид» үнинһөө хойшо хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые һэлгэһээр юм. Тиимэһээ тэдэнэр энэ уулзалгаа нэгэ «ондоотойхоноор» наадахые хүсөө хаш. Тиибэшье хоёрдохи һууридаа үлөө.

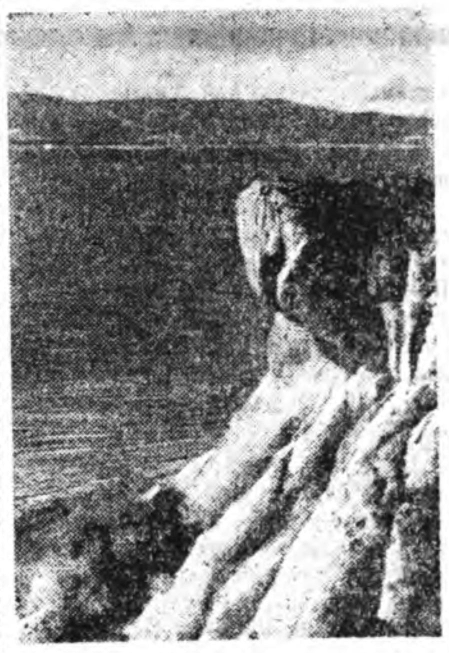
Түгэсхэлэй нааданай урда тээхи мүрысөөнүүдтэ «Вагонник» (Улаан-Үдэ станциин депо) нилээд амжалта туйлаа. Эдэнэр «Металлург» (Захаамин), «Шахтер» (Гусиноозерск) командануудые шүүгээд, «Локомотивтай» тэнсээ һэн. Иигэжэ тус командынхид түрүүшүүлэй зэргэдэ оролсохо болоһон.

«Байкал» команда 5, харин «Локомотив», «Вагонник» тус бүрэе хоёр наада үнгэргэхэ юм.

Л. БОБЫКИН.

Репортаж

МИНИИ НҮХЭД— ШАХТЁРИУУД

Хиагта тээшэ зурыһан дардам харгыгаар зуугаад гара модо ябаад байхада, хада шэнги шобойлдоһон нүүрһэнэй терриконууд харагдажа, тэрэнэй саагуур Галуута нуур сэнхирлэн, үглөөнэй наранда ялас гэдэг. Үзэсхэлэн һайхан энэ нуурай эрьеэр ябахада, үнэхөөрөөшье гоё юм даа. Эгсэ эрьенүүдынь хүһэг шулуун хуягтай (нэгэдэхи зураг). Эрьедэнь байхада, аяар тэрэ доороо долгиной сэнхир хормой хүүен, элһэн эрьеэ эльбэжэл байха.

Зүгөөр эгээл гайхамшагта зүйлынь юуб гэхэдэ, энэ нуурай эрьедэ оршодог шахтёрнуудай Гусиноозерск хото мүн болоно. Республикымнай гайхамшаг түргөөр хүгжэжэ байгаа хотонуудай нэгэн болохо Гусиноозёрскдо үдэр бүри шахуу үндэр байшангууд бододог. Һаяхана нүүрһэ малтагшадай хүүгэдэй байха шэнэ саад ашаглалгада үгтөө. 120 эдир хүбүүд болон басагад энэ һайхан шэнэ байрада нүүжэ орохонь (хоёрдохи зураг). Урган һалбаржа байһан хотодоо би угаа дуратайб. Сүлөө сагтаа тэрэнэй үйлсэнүүдээр алхалдагби, ажалша зоноорнь золголдогби.

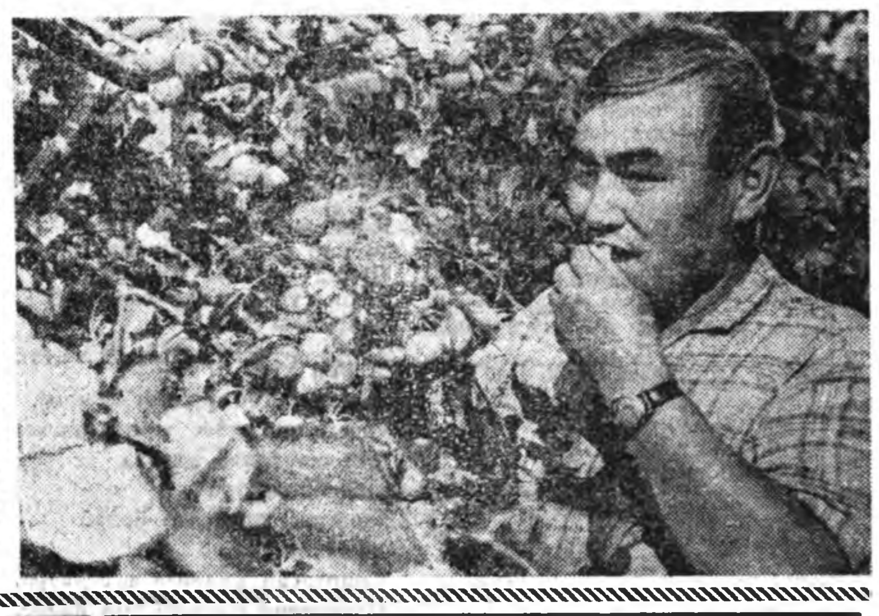
Манай хотодо иимэ олон шэнэ гэрнүүдэй бүтэжэ байгаа хадань, бари[...] дэ угаа олон гэ[...] хонь хүндэ бэшэ [...] Галина Краснояр[...] дежда Филиппова [...] рэтэй хоёр залу[...] даар танилсааб. [...] Ленинэй нэрэмж[...] баригдажа байга[...] ратай шэнэ гэр[...] урид ашаглалгад[...] түлөө оролдожо [...] Эдэнэр шэрэшэд [...] дахи зураг).

Манай хотын [...] ажалшантай т[...] Константин Д[...] (дүрбэдэхи зураг[...] жэмэс ургуулха [...] дуратай. Тэрэнэй [...] элдэб янзын [...] мүнөө намарай [...] эдеэшэн байдаг. [...] тын шахтёрнууд [...] Данжуров шэнги [...] саадта дуратай [...] алдуу болохогүй.

Энээхэн фото[...] соогоо тон то[...] өөһэдынгөө нүхэд[...] нууд, тэдэнэй [...] хото тухай хөөрэ[...]

Ф. М[...]

Авто[...]

ЭЛДЭБ ҺОНИНОЙ ДЭЭЖЭҺЭЭ...

ТОМСК ХОТОДО СҮЛҮҮЛҺЭН ТҮРҮҮШЫН ХҮН

А. С. Пушкинай угсаатанай нэгэн болохо Абрам Петрович Ганнибал мэдээжэ сэрэгэй инженер байһан юм. Агууехэ гушань тэрэнние «Петр хаанай арап» гэһэн дүүргэгдээгүй үлэшэһэн роман соогоо зураглаһан намтартай. Энэл хүн Томск хото сүлүүлһэн түрүүшын эрхэтэн гэжэ тоотой юм.

1729 ондо—240 жэлэй саана—Ганнибал Томск хотын Алексеевскэ сүмын амяарлагдаһан нэгэ таһалга соо хэдэн һарын туршада байһан гэдэг. Бариянда байха үедөө «һара соогоо арбан түхэригэй хэмжээнэй хоол зооглохо эрхэтэй һэн» гэжэ тэрэ үеын документнүүд соо хэлэгдэнхэй. Бусад документнүүдтэй танилсахада, Ганнибал Сибирьтэ дүн хамта нилээд олон жэл үнгэргэһэн байна. Нэгэдэхи Петр хаанай наһа дүүрэхэдэ, тэрэнэй баруун гар байһан Меньшиков гэжэ түшэмэлтэй үһөөтэй болоод, Эрхүү хото алба хэхээр эльгээгдэһэн байгаа. Удангүй Меньшиковэй унаһан тухай һураг дуулахадаа, Абрам Петрович табилгагүйгөөр Петербург ябашаһан гэхэ. Теэд тэрэнние дахин бариад, Томск хото руу хёрхо хатуу харуултайгаар эльгээгээ юм.

БУЛАГАЙ НЮУСА ЭЛИРҮҮЛЭГДЭБЭ

Гарни гэжэ сүмэ шадар хадын халаһаа бурьялан гарадаг булаг баранай анхарал татадаг һэн. Теэд иимэ хооһон хуурай газарта хаанаһаа бии болоһон булаг гээшэб гэжэ хүнүүд таажа ядадаг байһан. Тэрэнэй нюуса һаял элирүүлэгдээ. Далайн нюрууһаа 1300 метр үндэртэ археологууд малталга хэжэ байтараа, шулуугаар хаалан бүтээһэн уһа дамжуулха аргатай сорго олоо бшуу. Тэрэл соргоор уһан сүмэ хүрэтэр абаашагдадаг байһан юм. Аадар бороохоо, хадын нюруугай хамхархаһаа дулдыдан, тэрэ эртэ урдын шулуун сорго эбдэрһэн байгаа. Тиин үндэрэй булагай уһанай ехэнхинь нуга талын гол мүрэнүүд руу шэглээ һааб даа. Харин сүмын үмэнэ нэгэл һалаань хүрэдэг байгаа бшуу.

Мүнөө гушан модо утатай водопровод баригдажа байна. Эртэ урдын сагай урашуулай бүтээһэн шулуун соргын жэшээгээр энэ водопровод Армениин түб—Ереван хотодо уһа хүргэжэ, улад зонние ундалуулжа байха юм.

ГАЗАР ДЭЛХЭЙДЭ ТАРАДАГ... ГААҺАН

Просеч гэжэ Чехословакиин бишыхан хотодо бии «Кох-и-Ноор» гэжэ заводой үйлэдбэрилһэн продукци бүмбэрсэг дэлхэйн орон бүхэндэ мэдээжэ юм. Модоор болон фарфороор эндэхи урашуулай бүтээдэг гааһанууд Европо, Америкэ, Ази, Африка, Австралиин, үнгэржэ ерэхэдээ Шэнэ Зеландиин тамхиншадта үндэрөөр сэгнэгдэдэг юм. Манайшье совет тамхиншад Просеч хотодо бүтээгдэдэг гааһанда наашалалгатай.

«Коз-и-Ноор» завод һара соогоо зуу мянган шэрхэг хоёр зуугаад шахуу түхэлэй гааһа үйлэдбэрилдэг. Эгээл томо гааһануудынь хахад метр утатай байдаг. Оройдоол хэдыхэн сантиметр хэмжүүртэй гааһануудшье эндэ бии.

ХОРИ НАҺААР УТА БОЛОБО

1932 ондо Польшын хүн зоной наһанай хэмжээн тушаа шэнжэлгэ хэгдээ бэлэй. Тэрэнэй ёһоор поляк яһанай хүн дунда зэргээр 50 хүрэдэггүй байгаа. Харин мүнөө Польшын эрхэтэн дунда зэргээр дала наһа хүрэнэ гэжэ ороной статистическэ управлени мэдээсэнэ.

Хэрбээ дайнай урда тээ Польшын 100 мянган хүндэ оройдоол 27 врач хүртэдэг һаа, мүнөө эдыл зэргэ зондо 124 врач хүртэнэ гэжэ тэрэ управлени мэдээсэнэ.

БОЛГАРИДА АЯНШАЛГА ДЭЛГЭРНЭ

1895 ондо уран зохёолшо Алеко Константинов гэгшэ нютагайнгаа бүлэг зонние дахуулаад, Витоша хадын (далайн нюрууһаа 2.290 метр үндэр) оройдо гараһан байна. Энэл эрэлхэг ябадалые Болгариин туризмын хүгжэлтын эгээл эхин гэжэ тоолодог юм.

Мүноо туризм Болгарида айхабтар хүгжэнги. Аяншалгада илангаяа залуушуул олоороо хабаадана. Энэ орондо 900 мянган туристнууд бүридхэлдэ абтанхай. Һүүлэй хорин жэлэй турша соо 200 гаран турбазанууд, аяншадта зорюулагдаһан олон тоото ресторан, кафе, хоол барилгын бусад газарнууд нээгдэнхэй. Орон сооҕуур аяншалха маршрудууд тодорхойлогдонхой. Ороной ажалшадай хоёр хоног соо амардаг болоходо, аяншалагшадай тоо бүри олон болохоор хүлеэгдэнэ.

МАШИНЫН ХУЛГАЙ АЙХАБТАР ДЭЛГЭРЭНГИ

Италида хэды машина үгы болоноб гэһэн асуудалда харюу олдодоггүй байһан юм. «Аутострада» журнал энэ талаар мэдээнүүдые согсолжо толилбо. Тэрэнэй ёһоор, 1968 ондо үдэр бүри 150 машина гэхэ гү, али дүн хамта 65 гара мянган машина хулуугдаа. Ороной нииелэл Рим хото энэ талаараа онсо нлгардаг юм. Эндэ үдэр бүри 46 машина хулгай болоно.

Тэрэшэлэн нэмээн хэлэхэ болоо һаа, үшөө 175 мянган машина жэлдээ тоногдодог байна. Мөөрһөөнь эхилээд, досоонь табяатай радиоприемнигууд хүрэтэрөө хулгайшадай миинтэ олзо болоно.

ХИЛЫН саанаһаа

ИТАЛЬЯН КОМПАРТИИН ЛЕНИНСКЭ ПАРТБИЛЕТ

РИМ. (ТАСС). Ерэхэ жэлдэ үгтэхэ партийна бэшэ биледүүдые Итальян Коммунис партиин ЦК-гай хэблэлэй ба пропагандын таһаг нютагай партийна организацинуудта эльгээжэ эхилээ.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэн, Владимир Ильичэй портрет шэнэ партбиледэй хуудаһан дээрэ барлагданхай. Дээдэ таладань: «Итальян Коммунис парти» гэһэн үгэнүүд, доодо таладань — «1970» гэһэн тоо бэшээтэй.

«Унита» газетын национальна заншалта һайндэрэй болохо байһан Ливорно городто түбэй газарнуудай нэгэндэ ИКП-гэй ленинскэ партбиледэй угаа томо репродукци бүгэдэ нийтын харалгада табигдаһан байна.

Ноябриин 7-до — Агууехэ Октябриин социалис революциин 52 жэлэй ойдо — партийна биледүүдые һэлгэхэ кампани ИКП-гэй бүхы организацинуудта эхилхэ байна. 1970 оной ойн жэлдэ бүхы миллион хахад итальян коммунистнууд шэнэ партийна биледүүдые абаха юм.

АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэгшэ Я. А. Малигай түрүүлэлгэ доро Аюулгүйн Соведэй заседани эндэ сентябриин 9-дэ боложо, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые зүбшэн хэлсээ.

Иерасулимда Аль-Акса сүмые галдаһантай дашарамдуулан, Аюулгүйн Соведэй заседани яаралтайгаар зарлаха эрилтэ хэһэн бүлэг араб оронуудай ба Азиин хэдэ хэдэн ороной гомдол зүбшэхэ зүйлдэнь ороно.

Сүмые галдаһанай түлөө харюусалгатай Израилиие Пакистанай, Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын ба Индонезиин түлөөлэгшэд хурсаар шүүмжэлээ.

«Араб газар нютагуудые эзэмдэн өөртөө нэгэдүүлгэ Израилиин гүрэн түрынгөө шатаар ябуулдаг политика болгогдоо» гээд ОАР-ай түлөөлэгшэ онсолон тэмдэглэһэн байна.

Израиль засагаархидай ябуулгануудые тухиран урмашуулдаг тиимэ баруун оронуудые ОАР-ай делегат мүн лэ шүүмжэлэлсээ.

Дүтын Зүүн зүгтэхи оршон байдалые гуримшуулха зорилготой ООН-ой резолюцинуудые Израилиин үгэ дуугүйгөөр дүүргэжэ орохын тулада хэмжээнүүдые абахыень Аюулгүйн Соведые ОАР-ай делегациие толгойлогшо дахяад уряалаа.

Аль-Акса сүмые һэргээхын тулада Израилиин правительство бүхы шухала алхамуудые хээ гээд Израилиин делегациие толгойлогшо хэлэһэн байна.

Мусульман сүмын зарим хубиин зэрлигээр усадхагдаһан тушаа «Шаналал ба зэбүүрхэлээ» мэдүүлхэ зуураа, Израилиин түлөөлэгшэ араб гүрэнүүдые зэмэлээ, гэмтэ ябуулгын түлөө тэдэнэр зэмэтэй гэжэ хэлэншье алдаһан байна. Эзэмдэгдэһэн Иерасулимые ба араб газар нютагуудые Израилиин хэр удаан саг соо мэдэлдээ байлгаха хүсэлэн тухай асуудалые тэрэ алгасан гараа.

ИЗРАИЛЬ САМОЛЁТ БУУДУУЛАН УНАГААГДАВА

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ тохойн баруун эрьедэ Зафарана ба Абу Эльдрага шадарай египет постнуудта агаарһаа добтолгын үедэ, сентябриин 10-да ОАР-ай зенитнэ артиллери израиль самолет буудажа унагаагаа гээд МЕН агентствын дамжуулһанай ёһоор, Египедэй сэрэгэй түлөөлэгшэ мэдүүлһэн байна.

АССАМБЛЕЙ ХААГДАБА

АДДИС-АБЕБЭ. (ТАСС). ОАЕ-гэй оронуудай гүрэн түрые болон правительствануудые толгойлогшонорой зургаадахи ассамблей өөрынгөө хүдэлмэри дүүргэбэ. ОАР-та эсэргүүгээр Израилиин хэһэн шэнэ ээрхэг түримхэй ябуулгые ассамблей түгэсхэлэйнгөө заседани дээрэ эрид шангаар буруушаагаа. Дүтын Зүүн зүгтэхи бэрхэшээлтэ байдалые ООН-ой Аюулгүйн Соведэй 1967 оной ноябриин 22-ой резолюциин ёһоор гуримшуулхые ассамблей уряалаа.

Нигери тушаа ОАЕ-гэй консультативна комитедэй бэлдэһэн резолюциие ассамблей һүүлшынгээ заседани дээрэ һайшаагаа. ОАЕ-гэй резолюци хадаа Нигериин нэгэдэмэл зандаа үлэхэ шухала байһые лаблаа, сэрэгэй ябуулгануудые болюулжа, хэлсээ хэхыень хоёр талые уряалаа.

Энэ резолюциие дүүргэлгэдэ туһалхыень, Нигеридэхи бэрхэшээлтэ байдалые шиидхэхэ арга олохын тулада ОАЕ-гэй гаргажа байһан хүсэлэл оролдолгодо һаад түбэг татахаар ямар нэгэн ябуулга хэхэһээ бэеэ барихыень уряалан, бүхы правительствануудта, уласхоорондын организацинуудта, тэрэшэлэн дэлхэй дээрэхи бүхы политическэ, шажанай ба бусад органуудта ассамблей хандаа.

ОАР-ай сэрэгэй командованиин түлөөлэгшын мэдүүлгэ

КАИР. (ТАСС). Суэцкэ тохойн эрьенүүдтэхи Египедэй портнуудта сентябриин 9-дэ хэгдэһэн добтолгонууд тушаа Израилиин үүдхэһэн шууяан энэ ябуулгын сэрэгэй бэшэ, харин идхалга хэхэ зорилготой байһыень гэршэлжэ үгэнэ гээд ОАР-ай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлһэн тухай МЕН агентство дамжуулна. Суэцкэ тохой шадар египет сэрэгүүд байдаггүй гэхэдэ болоно, харин «ээрхэг түримхэй ябуулгын хэгдээ һаа, хохидолдо орохогүйн тулада сухариха» заабари тэндэхи постнуудта үгтэнхэй гээд түлөөлэгшэ тэмдэглээ.

Энэ добтолго, өөрынгөө зорилго дүүргэжэ шадаагүй. Имагтал добтолгодо гэнтын ушараар дайралдаһан автобус ба ашаанай автомашина гэмтээ гээд сэрэгэй түлөөлэгшэ саашань мэдүүлһэн байна.

ОЛЬСТЕРДЭХИ БАЙДАЛ

ЛОНДОН. ТАСС-ай корр. Ю. Устименко иигэжэ дамжуулна:

Хойто Ирландидахи байдал улам шахардуу шанга боложол байһаар. Ольстерэй нииелэл Белфастын хэдэ хэдэн районуудта харуул табигдадаг болоо. Энээн тухай аюулгүй байдалай асуудалнуудай талаар комитедэй яаралтай заседаниин болоһоной һүүлээр соносхогдоһон байна. Тус комитедэй составта Хойто Ирландиин министрнүүд, полициин ба Англиин сэрэгэй командованиин түлөөлэгшэд ородог юм.

Хойто Ирландида Англиин сэрэгүүдые нэмэжэ эльгээхэ шухала байһан тухай заседани дээрэ заагдаа.

Баррикада бүхэлэлтэнүүдые хамгаалагшадта эсэргүүгээр правительствын абахаар хараалжа байһан хэмжээнүүд тухай Хойто Ирландиин премьер-министр Чичестер-Кларк соносхоо. Ольстерэй городуудай үйлсэнүүдтэхи бүхы бүхэлэлтэнүүд армиин ба полициин хүсөөр ойрын саг соо усадхагдаха гээд телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ тэрэ мэдүүлээ.

Үйлсэнүүдтэхи бүхэлэлтэнүүдые усадхаха тухай эрилтые Дерриин эрхэгдэй хамгаалалгын ассоциаци шууд сэхээр буруушаагаа. Баррикада бүхэлэлтэнүүд хэтэрмэ этэгээдүүдэй зүгһөө хэгдэжэ магад. Шэнэ харата ябуулгануудһаа бэеэ хамгаалха гансахан лэ арга болоно гээд ассоциаци мэдүүлһэн байна.

Хойто Ирландида гражданска эрхын түлөө тэмсэлэй ассоциациин гүйсэдком мэдүүлгэ хэжэ, Ольстертэ үндэһэн ехэ шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ шухала байһые дахяад онсолон тэмдэглээ.

Гэбэшье Хойто Ирландиин ажалшадай эрилтэнүүдые хангаха талаар ямаршье тодорхой хэмжээнүүдые юнионис правительство абанагүй. Гражданска эрхын түлөө хүдэлөөе дараха һэдэлгэ гаргахадаа, правительство урда мэтэ хүсэ хэрэглэһэн зангаараа гэжэ һүүлэй үдэрнүүдтэ болоһон үйлэ хэрэгүүд харуулна.

БРАЗИЛИДА СААЗАЛАН АЛАХА ХЭҺЭЭЛТЭ ТОГТООГДОО

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Саазалан алаха хэһээлтэ тогтоохо тухай указ Бразилиин правительство гаргаа. «Хариин гүрэнтэй дайн байлдаанай, революционно дайнай гү, али һүйдхэлтэ ябуулгын болоод байгаа һаа» энэ указ хэрэглэгдэхэ байна. Американ элшэн сайд Берк Элбрик гэгшын һаяхан хулгайлагдаһантай дашарамдуулагдан, энэ шиидхэбэри баталан абтаа гээд АП агентствын корреспондент Рио-де-Жанейрэһээ мэдээсэнэ.

Саазалан алаха хэһээлтэ мүнөө хүрэтэр Бразилида хэрэглэгдэдэггүй байһан юм. Ямар нэгэн хариин гүрэнтэй дайнай боложо байһан үедэ хэгдэһэн лэ гэмтэ ябуулгын түлөө иимэ хэһээлтэ хэрэглэхээр хараалагдадаг байгаа.

«ПРАВДА БУ[...]» МҮНӨӨДЭ[...] НОМ[...]

Нэгэдэхи хууда[...] кэ ба хүнүүд» гэһэн [...] Ургаса хуряалгын [...] мэдээсэлнүүд. Хиагт[...] ажахынуудта хонид[...] ственна аргаар ур[...] са тухай шалгалтын [...] териал.

Хоёрдохи хууда[...] нистнуудай эдэбхи [...] шэлнэ» гэһэн Н. [...] корреспонденци. «Ту[...] торнай» гэһэн гарша[...] мэдээсэлнүүд.

Гурбадахи хууда[...] оронноймнай шэнжэ [...] С. Мунгаловагай кор[...] АПН-эй материал. [...] һаа абтаһан ТАСС-а[...] нууд.

Дүрбэдэхи хууд[...] гэлдэр, мүнөөдэр. ү[...] ниитэ гаршаг доро [...] һонин. Соносхолнууд[...]

СЭНХ[...] ЭКРАНУУ[...]

18 часһаа В. И. Л[...] рэһөөр 100 жэлэй о[...] даһан «Эсэгын орден[...] жуулга. 18.30 ми[...] ветскэ спорт» гэһэ[...] нал. 18.40 минут[...] хёолдо зорюулагдаһа[...] 19 часһаа «Холо, [...] гэһэн дамжуулга. 19[...] тэйшүүл жолоодоно» [...] очерк. 19.35 минут[...] байгаали» гэһэн [...] 20.20 минутаһаа «Г[...] ре» гэһэн киноочер[...] нутаһаа хүгжэмтэ [...] 21.15 минутаһаа «С[...] чем жизнь» гэһэн [...] визионно фильм (4-[...]

Редактор Ц. Ц. ЦИ[...]

Манай адрес, телефон[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редакто[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. р[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секрета[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйст[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышл[...] строительства—61-35, советского строительства и быт[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—6[...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, [...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати [...] те Министров БурАССР.

Н-02806. Зак. [...]